



## Universiteit zkt. diversiteit



De club  
die klimt

Fata morgana  
in Egypte

Geldtekort  
bij universiteiten

**Hoofredacteur** Joanna Wils  
**Redactiesecretaris en verantwoordelijk uitgever** Jan Costers **Eindredacteur** Bruno De Waele **Redacteur foto** Sharon Poppe  
**Redacteur illustratie** Freya Caris **Redacteur onderwijs** Wolf France **Redacteur sociaal** Simon Tibo **Redacteur student** Kasper Nolle **Redacteur internationaal** Helena Van Schelvergem **Redacteur opinie** Anna Claes **Redacteur cultuur** Lore Meesters  
**Redacteur onderzoek** Thor Deyaert **Redacteur KU Leuven** Evelien Van Haegenborgh **Verantwoordelijke navraag** Xhoana Memçaj **Verantwoordelijke evenementen** Jeremy Van Weyenbergh **Verantwoordelijke groepsgevoel en welzijn** Lara Lismont **Verantwoordelijke Instagram** Lenne Schoenmakers **Verantwoordelijke Veto English** Victoria Casteels **Verantwoordelijke ronddeling** Pascal Beyer **Verantwoordelijke strip** Anne-Leen Declercq

**Eindredactie** Vincent 'Lisa Vaelen' De Vocht, Bruno 'Dirk De Wachter' De Waele, Joanna 'Mieke Gorissen' Wils, Thomas 'Niels Destadsbader' Maes, Wolf France, Andreas Vandingenen, Rune De Wachter, Anastasia Arnhold, Anna 'Jotie t'hoof' Claes, Jeremy Van Weyenbergh, Thor 'Lieven Scheire' Deyaert, Freya Caris, Simon Tibo, Femke 'Veerle Baetens' Beutels, Kasper 'Moussa van printshop Duplico' Nolle, Lara 'Dick Swaab' Lismont, Lore 'Kulderzipken' Meesters, Ida De Boodt, Robin Geukens, Pascal 'Hot Marijke' Beyer  
**Vormgeving** Jan 'Sam Kerkhofs' Costers **Cover** Anne-Leen Declercq, Jan Costers **Schrijvers** Anna Claes, Wolf France, Robin Govaerts, Thor Deyaert, Eline Vanmarsenille, Marjolein Petit, Simon Tibo, Andreas Vandingenen, Robin Geukens, Lara Turgut, Kasper Nolle, Daphne Van Damme, Emma Devillé, Freya Caris, Robin Geukens, Bruno De Waele, Anastasia Arnhold, Wolf France, Achilles Van Gestel, Maud 'Jan Declair' Reekmans, Thor Deyaert, Xhoana 'Conner Rousseau' Memçaj, Joanna Wils, Emilie de La Motte **Illustratoren** Freya Caris, Paul Diallo, Mira Caris, Tine Deleu, Emma Nolle, Anne-Leen Declercq **Fotografen** Kasper Nolle, Lore Meesters, Robin Geukens, Lara lismont, Joanna Wils, Sharon 'De originele K3' Poppe **Beeldpagina** Sharon Poppe, Robin Geukens **Beeldpagina XL** Freya Caris **KU Leuven** Jan Costers, Simon Tibo, Wolf France, Lara Lismont, Joanna Wils

*Veto is een uitgave van de Leuvense studentenkoepel LOKO. De standpunten verdedigd in Veto stemmen niet noodzakelijk overeen met de standpunten van LOKO.*

*Wil je hier volgende keer ook vernoemd staan? Kom dan naar onze redactievergadering op donderdag om 20u in 's-Meiersstraat 5, bezoek onze Facebookgroep of stuur een berichtje naar veto@veto.be met het antwoord op de vraag: 'Met welke bekende Vlaming zou je graag eens op (vriend-schappelijke) date gaan?'*



## Diversiteitsbeleid

### KU Leuven schiet tekort 4-5

De universiteit blijft een voornamelijk witte instelling

### Waarom 70% van de KU Leuvenproffen man is 6-7

Anno 2022 heerst genderongelijkheid nog steeds in de academische wereld

### De studentenclub die klimt 8

De Leuvense studentenclub die niet cantust, maar rotsen beklimt

### Beeldpagina 9

Zoek de verschillen

### Universiteiten tasten diep in buidel om crisis door te komen 10-11

De energiecrisis noopt universiteiten tot maatregelen

### Indexeringsbeleid voor hoger onderwijs gedeeltelijk aangepast 12-13

De werkingsmiddelen van universiteiten zijn al vier keer niet meer geïndexeerd

### Onderwijs kort 13

Beknopt nieuws uit het onderwijslandschap

### 'In één vingerknip moest ik alles achterlaten' 14-15

Interview met Moussa van printshop Duplico

### De stichting van de Leuvense universiteit: een stad binnen de stad 16

Leuvense Lagen in het jaar 1425

### Puzzelarenberg 17

Wiskundige puzzels voor bollebozen

### Internationaal kort 18

Nieuws uit Canada, China en meer



### navraag Nino Haratischwili 34-37

© GZ Baraniak

### Politieke extremen vereisen verantwoordelijke politici 19

Summier: Achilles van Gestel over totalitarisme in de moderne wereld

### Beeldpagina 20-21

Werk van Freya Caris

### Schaduwbibliotheken komen aan het licht 22-23

De Amerikaanse overheid pakt illegale Open Accesswebsites aan

### CO-vergiftiging op kot 24

Tips en advies om de stille doder te vermijden deze winter

### Gevierendeeld: Op zoek naar een eigen identiteit met Boran Verstraete 26-27

Student Vrije kunsten Boran zoekt en toont zichzelf in hun werk

### Cultureel Eetgoed 28

Azerbeidzjaanse streetfood: Qutab

### Strip 29

Ontdek het werk van Bernard Tant

### De schaduw van mijn hart 30

Kleine Kunst van Bruno De Waele

### Sjarels crypto 31

Cryptisch puzzelplezier

### COP27 dreigt op een fata morgana uit te draaien 32-33

Wolf France over hoe de eerste Afrikaanse COP haar doel dreigt te missen

### KU Leuven 38-39

Ontdek Luc Cels, begin bij de gevangenis

## EDITORIAAL

# De witte olifant in de kamer

De KU Leuven zit met een probleem op vlak van diversiteit. Dat ziet iedereen, maar het wordt toch nog onvoldoende erkend. In het rectoraat geven ze aan op de goede weg te zijn en jaarlijks een gestage groei op te tekenen. Aan ambitieuze beloftes geen gebrek. De demografie is de universiteit echter aan het inhalen. Het beleid om mensen met een migratieachtergrond echt bij de universiteit te betrekken is onvoldoende.

Gevraagd naar concrete maatregelen wordt gepronkt met de ambassadeurswerking. Maar die wordt gecoördineerd door amper twee mensen. Onderbemand en ondergefinancierd. Zeker in deze crisisperiode heeft een universiteit natuurlijk geen oneindige middelen, maar dan moeten er niet zulke grote beloftes worden gedaan in de beleidsplannen. Met symbooldossiers los je niets op.

Ook de Startersdagen Plus worden aangehaald: een halve dag met inspirerende sprekers en coaching bij de start van het academiejaar. Die halve dag moet dan het verschil maken. Voorts zijn er contacten met het middenveld en charters. Op dat laatste domein floreert de KU Leuven: aan strategische plannen, beleidspijlers en charters geen gebrek.

Als dat het beleid is, oogt de balans donkerrood. Diversiteit is een ingewikkelde kwestie zonder passende oplossing. Het hoger onderwijs draagt daarbij ook een erfenis mee uit het secundair. Het thema verdient echter meer dan verstopt te worden achter doelstellingen en praatbarakken.

De faculteiten doen hun eigen zin. Dat leidt tot mooie initiatieven zoals het diversiteitsnetwerk aan de faculteit Letteren, maar gebrekkige communicatie en terugkoppeling zorgen ervoor dat die initiatieven geen brede ingang vinden.

Ondertussen heerst er een taboe rond het thema. Tijdens het onderzoek zijn we proffen en decanen tegengekomen die niet wilden getuigen of enkel anoniem, sommigen met angst om hun job te verliezen als ze publiek hun mening zouden delen. Die taboesfeer is een grotere bedreiging voor de academische vrijheid dan de woke-beweging waar de rector vorig jaar zelfs voor waarschuwde.

Als de KU Leuven inspiratie zoekt voor haar diversiteitsbeleid kan ze haar oor eens te luister leggen bij de basis. Daar wordt hard gewerkt aan diversiteit en puilt het uit van goede ideeën. Wij hebben het ook gedaan, het loont de moeite.

Het moet ons van het hart dat het voor ons moeilijk was om dit editoriaal te schrijven. Wij zijn immers een volledig witte redactie. Om dan te schrijven over een universiteit die nog te wit is, viel ons moeilijk. We hebben het toch gedaan: omdat een zwijgcultuur niets oplost.²

**Simon Tibo is redacteur sociaal. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.**

lees verder op [veto.be](https://veto.be)

# Diversiteitsbeleid KU Leuven schiet tekort

De KU Leuven staat te boek als een witte instelling. Het diversiteitsbeleid oogt mager. Terugkoppeling naar de faculteiten verloopt stroef en de diversiteitsraad lijkt vooral een praatbarak.

Culturele diversiteit onder studenten blijft een pijnpunt aan de KU Leuven. Ondanks een gestage groei jaar na jaar staat het percentage nu op slechts 16% studenten met een migratieachtergrond, onder wie ook studenten met (West-)Europese roots.

Bij professoren en ander academisch personeel is de situatie nog slechter. De doorstroom van studenten met andere roots loopt daar mank. Diversiteit voor de aula betreft bijna uitsluitend internationale professoren.

Die twee zijn echter niet te vergelijken, meent professor Sociale en Culturele Antropologie Nadia Fadil: 'Internationalisering is een vorm van diversiteit, maar staat los van de diversiteit van Belgische studenten met een migratieachtergrond. Dat laatste gaat over sociaal beleid.'

## Onderbemande ambassadeurswerking

De problemen met betrekking tot instroom beginnen al in het middelbaar. 'Studenten belanden vaak in het secundair onderwijs in studierichtingen die onvoldoende voorbereiden om te slagen in het hoger onderwijs', vertelt vicerector Interculturaliteit Peter Lievens. Fadil wijst erop dat door het vroege voorsorteren in het secundair onderwijs er structurele, ingebedde ongelijkheden blijven bestaan, die doorwerken tot in het hoger onderwijs.

De KU Leuven probeert in te spelen op die mismatch in het secundair via haar ambassadeurswerking. Op dit moment wordt die gecoördineerd door twee instroomadviseurs.

## 'Of het de universiteit echt menens is met het strategisch plan, meet je af aan de middelen die ernaartoe gaan'

*anonieme decaan*

Op de vraag of dat niet te weinig is, antwoordt Joyce Koeman van de Dienst Diversiteitsbeleid van de KU Leuven dat de medewerkers zich vooral focussen op contacten met scholen en jeugdorganisaties. Ze proberen zo via tussenpersonen te werken.

Al klinkt het toch dat die dienst nog onderbemand is. Studentenvertegenwoordigers Diversiteit Yune Papee en Stijn Oosterlinck van de Stu-

denterraad bevestigen dat, maar geven aan dat eraan wordt gewerkt. Volgens vicerector Lievens is de ambassadeurswerking echter maar één element en geen wonderoplossing.

## Geld op tafel

De vicerectoren verantwoordelijk voor het diversiteitsbeleid van de KU Leuven, Hilde Feys en Peter Lievens, stellen dat de universiteit op de goede weg is, maar bijkomende acties neemt om die instroom nog te vergroten. Het thema is ook ingeschreven in het strategisch plan van de universiteit.

## Er wordt met veel goede bedoelingen gepraat, maar concrete initiatieven ontbreken vaak

Dat voornemen omzetten in concrete resultaten doet de universiteit volgens vicerector Diversiteitsbeleid Feys via de Startersdagen Plus – een extra halve dag met coaching en inspirerende sprekers waarbij nieuwe studenten de campus leren kennen – contacten met het middenveld, de voornoemde ambassadeurswerking en gender- en diversiteitsspitsen. Die moeten waken over de objectiviteit van het beoordelingsproces bij promoties en aanwervingen.

Koeman geeft aan dat er wel een evolutie zit in het diversiteitsbeleid: 'Er is een beweging die ook in de maatschappij aanwezig is waarbij er meer aandacht is voor diversiteit en inclusie. De thema's waar wij al jaren mee bezig zijn, staan nu op de agenda en daardoor moeten wij minder aangeven hoe belangrijk dit is.'

Een decaan die liever anoniem wenst te blijven, meent dat er nog een tandje moet worden bijgestoken. 'Of het de universiteit echt menens is met het strategisch plan meet je af aan de middelen die ernaartoe gaan.' Dat ligt moeilijk, zegt Lievens. Door het financieringsmodel van het hoger onderwijs en inflatie krijgt de universiteit jaarlijks minder geld per student. Volgens Lievens wordt er daarom in de eerste plaats gekeken naar verschuivingen binnen het takenpakket van reeds aangenomen personeelsleden.

## Veel geblaat, weinig wol

Het centrale beleid omtrent diversiteit wordt geadviseerd door de Diversiteitsraad. 'Diversiteit

wordt tegenwoordig als een containerbegrip gezien voor zowel gender en invaliditeit, als migratie- en pioniersstudenten. Door dat allemaal op een hoop te gooien, kunnen onmogelijk alle thema's grondig kunnen besproken worden.'

## 'Kan je mij één voorbeeld noemen van een decaan die niet diversiteitsminded is?'

*Peter Lievens, vicerector Interculturaliteit*

Fadil merkt op dat veel belangrijke thema's wel aan bod komen, maar het onduidelijk is wat er nadien in de praktijk mee gebeurt, en hoe de zaken worden opgevolgd. Een sentiment dat bij veel betrokkenen bij de diversiteitsraad weerklank vindt: er wordt met veel goede bedoelingen gepraat, maar concrete initiatieven ontbreken vaak.

Lievens reageert: 'Om te werken aan oplossingen moet je mensen bij elkaar brengen en nadenken over mogelijke oplossingen. Dat implementeren vergt het uitwerken van een stappenplan: voor elk beleidsthema lopen er projecten die pas na een aantal jaar tot effectieve uitvoering komen. 'Koeman van de diversiteitsdienst haalt nog aan dat de initiatieven voor heel de organisatie toepasbaar moeten zijn. Een proces dat tijd vraagt.

## Diversiteitsbewuste decaan gezocht

Het zwaartepunt van de uitvoer van het diversiteitsbeleid aan de KU Leuven lijkt echter voornamelijk bij de faculteiten te liggen. De impact die een decaan heeft, is daardoor erg groot. Dat hoeft echter geen probleem te zijn voor Lievens: 'Het beleidsplan inclusieve universiteit is door alle decanen goedgekeurd. Kan je mij één voorbeeld noemen van een decaan die niet diversiteitsminded is?'

Die vrijheid voor de faculteiten zorgt ervoor dat er talrijke verschillen in benadering opduiken: op elke faculteit zijn er diversiteitsteams die het diversiteitsbeleid mee uitdragen. Dat is een mes dat aan twee kanten snijdt. Enerzijds staat het cultureel niveau dichterbij de studenten en kan het de abstractie en afstand van het centraal niveau overwinnen.

'Diversiteit betekent juist respect voor specificiteit', legt Diversiteitspromotor aan de faculteit Letteren Nadia Lie uit. Ze is van mening dat het goed is om thema's als diversiteit met veel vrij-



heid en ruimte te benaderen zonder een opgelegde structuur van bovenaf. Aan haar faculteiten werken ze met een open diversiteitsnetwerk van studenten en personeel die nadenken over het facultaire diversiteitsbeleid.

## 'Ik stuur de verslagen van het diversiteitsteam altijd door naar de vicerector, maar als ik dat niet zou doen, zou niemand me erom vragen'

*anonieme diversiteitsverantwoordelijke*

Aan de andere kant betekent dat dat er bij sommige faculteiten veel beweegt en bij anderen niet. 'Wij zijn uiteindelijk allemaal studenten van de KU Leuven', klinkt het bij Vix Willems, voormalig lid van Undivided. Hij vindt dat onderscheid soms zorgwekkend omdat je als student 'pech' of 'geluk' moet hebben met je faculteit.

## De prijs van een kleurtje

Dat niet alle faculteiten actie ondernemen hangt samen met het feit dat een faculteit ook andere prioriteiten heeft, zegt Fadil. Zij willen namelijk ook een hoge studie-efficiëntie bij hun studenten om de slaagpercentages te verhogen.

De slaagpercentages bij studenten met een migratieachtergrond liggen door de vele bijkomende drempels lager, waardoor die twee doelstellingen met elkaar in conflict treden. 'Zijn er dan voldoende incentives voor faculteiten om toch studenten

met andere roots aan te trekken', vraagt Fadil zich af.

## Onvoldoende uitwisseling 'good practices'

De uitwisseling tussen het centrale niveau en de faculteiten lijkt ontoereikend. De anonieme decaan meent dat er meer dialoog nodig is tussen de centrale dienst en de faculteiten. De faculteiten vragen om meer ondersteuning, klinkt het.

Monique Buellens, diversiteitsverantwoordelijke aan de faculteit Geneeskunde, vertelt dat weinig terugkoppeling naar de faculteiten een aandachtspunt is dat iedereen erkent. Eén diversiteitsverantwoordelijke geeft aan dat de verslagen van het facultaire diversiteitsteam weliswaar altijd worden doorgestuurd naar de vicerector en er goed worden ontvangen, maar dat als ze dat zelf niet zouden doen die vraag er ook niet zou komen.

## 'In plaats van zich te positioneren op thema's als racisme, was er een jaar geleden de anti-woke speech van de rector'

*Nadia Fadil, professor Sociologie en Culturele antropologie*

Feys erkent dat de informatiefloed een punt is waar dit jaar nog meer op zal ingezet worden. Nu wordt er twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst georganiseerd, maar dat is onvoldoende, geeft ook Nadia Lie aan. 'De faculteiten kunnen

nog veel van elkaar leren inzake *good practices*. Twee keer per jaar zo'n bijeenkomst is dan te beperkt.'

## Nasleep Sanda Dia

De KU Leuven heeft ook haar imago niet altijd mee. Volgens professor Fadil profileert de universiteit zich op vlak van excellentie. Zo wordt er sterk ingezet op de positie in de rankings. Dat kan echter aanvoelen als een erg hoge drempel voor studenten met een migratieachtergrond, en de onzekerheid versterken.

Koeman van de diversiteitsdienst bevestigt dat die die perceptie bestaat. Daarnaast liggen er kansen in de communicatie specifiek gericht op studenten met een migratieachtergrond. Fadil haalt aan dat de KU Leuven zo bijvoorbeeld stille ruimtes heeft voor gebed, een studentenmoskee en meisjeskoten, maar daar onvoldoende mee uitpakt.

De universiteit kan zich sterker positioneren op thema's als racisme, discriminatie en islamofobie om studenten met een migratieachtergrond aan te trekken, meent Fadil. Ze haalt aan dat de openingstoespraak van de rector twee jaar geleden, gepercipieerd werd als 'anti-woke'. 'Dat heeft veel goede initiatieven van de universiteit teniet gedaan.'

Ook Koeman geeft aan dat die speech inderdaad een weerslag heeft gekend. Ook incidenten als de houding na het overlijden van Sanda Dia en het gastcollege van Tom Van Grieken kunnen volgens haar een bepaalde perceptie in de hand gewerkt hebben.⊘

# Waarom 70% van de KU Leuven-proffen man is

Er heerst anno 2022 nog steeds een genderonevenwicht in de academische wereld. 'We denken bij professoren vaak aan mannen, en dan vooral aan mannen die enkel leven voor hun werk.'

tekst: [Emilie de la Motte](#) en [Joanna Wils](#)  
beeld: [Joanna Wils](#)

Meer dan 70% van de hoogleraren aan de KU Leuven is een man. Onder de (buiten)gewoon hoogleraren ligt dat cijfer rond de 78%. In de geschiedenis van de universiteit zijn er nog maar zeven vrouwelijke decanen geweest en tot nog toe heeft de KU Leuven enkel mannelijke rectoren aan het roer gehad.

Er is wel vooruitgang geboekt – vier van de zeven vrouwelijke decanen zijn momenteel in functie – maar er blijft een *leaky pipeline* zichtbaar: hoe hoger op de academische ladder, hoe minder vrouwen. Ook in richtingen met een overwicht aan vrouwelijke studentes staan er soms amper vrouwelijke proffen voor de aula.

## Professor Gobelijn

Jozefien De Leersnyder, professor Sociale en Culturele Psychologie en covoorzitter van de Jonge Academie, legt uit dat vrouwen verschillende obstakels tegenkomen tijdens een academische carrière: 'Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat artikelen meer kans hebben op publicatie als ze ingezonden worden door een man.'

Mannelijke onderzoekers worden dubbel zo vaak uitgenodigd om bijdragen te schrijven en worden ook vaker geciteerd. Academische netwerken zijn vaak *gendered*: mannen citeren vaker andere mannen en ook vaker zichzelf. Uiteindelijk maken vrouwen met een even kwalitatief project minder kans op onderzoeksfinanciering.

## 'Vrouwen voelen zich minder snel gekwalificeerd voor academische posities'

[Jozefien De Leersnyder](#), *professor Sociale en Culturele Psychologie*

Een onderliggende factor is de impliciete bias: geen expliciete vooringenomenheid, maar een psychologisch mechanisme dat categoriseert. 'Van kinds af aan worden we met genderrollen geconfronteerd', legt De Leersnyder uit. 'We associëren de rol van onderzoeker of professor met mannen, en vaak mannen die enkel leven voor hun werk.' Het stereotype gaat namelijk verder dan gender: 'Mannen die zorgtaken opnemen of personen die niet in een genderhokje passen, vallen ook tussen de plooiën.'

Bewustzijn rond de bias is een belangrijke eerste stap voor het rechte trekken van die cijfers. 'Als je weet dat vrouwen minder vaak geciteerd worden, dan kan je het kwantitatieve aspect van aantal citaties bijvoorbeeld minder laten doorwegen bij beslissingen over aanstellingen of promoties', legt De Leersnyder uit. Kwalitatieve indicatoren kunnen die gegevens aanvullen.

## Leden uit een minderheidsgroep zullen op het moment dat ze zich moeten bewijzen net gaan onderpresteren omdat ze niet aan het vooroordeel willen voldoen

Uit onderzoek blijkt dat studenten vrouwelijke docenten strenger beoordelen dan hun mannelijk collega's. Professoren enkel op basis van studentenevaluaties beoordelen, blijkt dan ook geen goed idee.

## Stereotiepe dreiging

Voor er sprake is van een beoordeling in een aanstellingsprocedure, moet er een applicatie voor een positie ingediend worden. Ook daar speelt gender een rol. 'We weten uit onderzoek dat vrouwen zich minder snel gekwalificeerd voelen voor academische posities', vertelt De Leersnyder. 'Ze hebben de bias tot op zekere hoogte geïnternaliseerd.'

En dan speelt er nog een extra factor: de stereotiepe dreiging. Leden uit een minderheidsgroep die geconfronteerd worden met vooroordelen, zullen op het moment dat ze zich moeten bewijzen net gaan onderpresteren omdat ze absoluut niet aan het vooroordeel willen voldoen.

De Leersnyder: 'Zelfs als je niet in het vooroordeel gelooft, gaat er mentale werkkraft naar de angst om het vooroordeel te bevestigen, waardoor je de specifieke taak minder goed kan uitvoeren.' Hoe meer je je associeert met het domein, hoe sterker het effect speelt.

De uitweg uit die paradox is om een omgeving te creëren waarin vrouwen en minderheidsgroepen het gevoel hebben dat ze gelijk behandeld

worden. Julia Jansen, voorzitter van de diversiteitscommissie aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, vertelt dat het vrouwen kan afschrikken als ze bijna alleen mannen zien werken aan een faculteit. 'Op basis daarvan vorm je ook vooroordelen over hoe het eraan toegaat.'

## Genderneutrale vacatures

Aangezien vacatures het eerste beeld van een functie schetsen, blijken functieomschrijvingen cruciaal. Wie zich niet herkent in de gevraagde eigenschappen, zal niet appliceren. Daarbij moet je in het achterhoofd houden dat veel vrouwen pas appliceren als ze het gevoel hebben dat ze volledig aan alle eisen voldoen.

'Omschrijvingen als "excellentie" en "leiderschap" associëren we vaker met mannen', zegt De Leersnyder. 'Doctorandi goed begeleiden of samenwerken zijn even belangrijke aspecten in de academische wereld, maar halen de vacatureberichten niet altijd.' Dat zijn dan net eigenschappen die met vrouwen geassocieerd worden.

Yves Soen, hoofd van het personeelsbeleid van Zelfstandig Academisch Personeel (ZAP) van de KU Leuven, bevestigt dat een genderneutrale vacature het eerste struikelblok is. 'Het moeilijkste is daarbij te bepalen wat echt genderneutraal is', klinkt het. Het technisch-inhoudelijke luik van de vacatures is tamelijk stroef en biedt minder ruimte voor gendergevoelige aanpassingen.

## 'Vrouwen wachten langer dan mannen om een aanvraag voor promotie in te dienen, waardoor ze een hogere kans maken om de promotie te krijgen'

[Peter Lievens](#), *vicerector Interculturaliteit*

Toch gaat de personeelsdienst dit jaar actief kijken hoe ze het sjabloon voor vacatures kan verbeteren. Dat sjabloon wordt dan door de verschillende faculteiten gebruikt. De diversiteitsspitsen die de KU Leuven per faculteit opleidt, gaan ook na of de uiteindelijke vacatures genderneutraal zijn.



## Op zoek naar vrouwen

Uit onderzoek blijkt dat zoekcommissies voor vrouwen een groot verschil kunnen maken. Vrouwen die zich zelf geen kandidaat zouden stellen, doen dat sneller als iemand hen erover aanspreekt.

'Op het eerste gezicht voelt dat als een stap achteruit', redeneert Jansen, 'aangezien we zijn geëvolueerd naar een transparant systeem met standaardprocedures. Maar als we nu zien dat het systeem niet alle problemen oplost, moeten we misschien meer inzetten op actieve rekrutering van vrouwen.' Momenteel staat aan het hoofd van zoekcommissies aan de KU Leuven meestal een vrouw, net om meer vrouwen over de streep te trekken.

## Op gesprek bij de decaan

Een volgende hindernis op het hobbelige pad naar gendergelijkheid zijn promoties. Professor Peter Lievens, vicerector Interculturaliteit, benadrukt dat het verschil tussen vrouwen en mannen op lange termijn aan het afnemen is: 'Vrouwen wachten gemiddeld langer dan mannen om een aanvraag voor promotie in te dienen, waardoor hun carrière verder ontwikkeld is en ze een hogere kans maken om de promotie te krijgen'.

## 'Als verwacht wordt dat je zestig uur per week werkt, zal dat al veel personen met zorgtaken afschrikken'

[Jozefien De Leersnyder](#), *professor Sociale en Culturele Psychologie*

Een volgend actiepunt is de aanmoediging van decanen om meer loopbaangesprekken te voeren met hun academisch personeel. Op die momenten kunnen de decanen hen aanmoedigen om bevorderingen aan te vragen, verklaart Lievens. Bij kandidaatstellingen kan het personeel ook een biosketch schrijven, waarin ze bijvoorbeeld kunnen uitleggen waarom ze tijdens een bepaalde periode minder publiceerden. Deze voorstellen geven meer kwalitatieve nuance aan de kwantitatieve gegevens van het personeel.

## Late vergaderingen

De *leaky pipeline* kan ook als een schaar voorgesteld worden: er studeren aan de KU Leuven meer vrouwen af met een masterdiploma, maar naargelang de academische posities hoger worden zijn er meer mannen aan de top. Ook Soen verwacht dat de schaar langzaamaan dicht zal gaan.

'Ik heb goede hoop op dit positief effect, maar het is belangrijk dat het debat blijft leven en er constant nieuwe acties ondernomen worden. Gewoon wachten tot de tijd verstrykt, is niet genoeg', nuanceert hij wel. Projecties tonen aan dat als er geen versnelde actie wordt ondernomen, gendergelijkheid pas in zicht komt tegen 2050.

De Leersnyder en Jansen wijzen allebei ook op het belang van kleine ingrepen met een grote impact: geen belangrijke vergaderingen op avonden of woensdagnamiddagen plannen, kan al een verschil maken.

Ook impliciete verwachtingen zijn doorslaggevend, duidt De Leersnyder. 'Als verwacht wordt dat je zestig uur per week werkt, zal dat al veel personen met zorgtaken afschrikken nog voor ze solliciteren. Een werkbare werkcultuur voor iedereen is cruciaal voor gendergelijkheid en inclusie.'

# De studentenclub die klimt



Dopen en cantussen laten ze aan zich voorbij gaan, maar rotsen beklimmen niet. De Leuvense Universitaire Alpinisten Klub (LUAK) is voor velen onbekend. Een portret.

tekst: Robin Geukens en Lara Turgut  
illustratie: Robin Geukens

'Sorry voor de rommel', zeggen Febe en Arend, beiden ervaren klimmers bij de Leuvense Universitaire Alpinisten Klub (LUAK). Ze leggen de borstels neer en nodigen ons uit om in de zetel te gaan zitten.

De Alpinisten Klub is een vereniging voor al wie graag aan muurklimmen doet. 'We proberen de stap van indoor naar outdoor klimmen kleiner te maken', vertelt Arend. LUAK focust zich op dat buiten klimmen: ze organiseren outdooractiviteiten in de Belgische rotsen.

'De meeste mensen die starten hebben wel al ervaring', klinkt het, maar iedereen is welkom. Ervaring doe je gemakkelijk op: 'Klimmen start je meestal indoor, je kan de basistechniek leren op dertig minuten', legt Febe uit. 'De volgende stap is dan klimmen op rotsen, en dat vereist wel wat oefening.'

## Te veel leden

Tijdens het jaar nodigt LUAK haar leden uit om in het weekend te gaan klimmen. Aan het begin van het academiejaar organiseren ze voor hun nieuwe leden initiatie-activiteiten waar startende klimmers elkaar en de kneepjes van het vak leren kennen.

'Er was veel interesse in de initiaties', aldus Febe, 'We hebben de inschrijvingen dit jaar zelfs moeten begrenzen.' Ongeveer vijftien personen konden zo helaas niet mee omdat er te veel interesse was.

Het ledencorps is erg divers, Febe legt uit: 'LUAK – en dan vooral de initiatieactiviteiten – trekken veel internationale studenten aan. Ik denk dat ongeveer een derde van de deelnemers op ons weekend internationals was.'

## Leuven zit vol klimzalen

LUAK heeft zelf geen klimzaal. 'Maar het is wel cool om te weten dat Leuven er vijf heeft.' LUAK'ers klimmen op eigen initiatief in een van die indoor-zalen. Ook om medeklimmers te vinden, is de club heel geschikt. Je kan een berichtje sturen in de WhatsAppgroep, die meer dan 140 leden heeft. Wie zin heeft, kan dan meegaan.

## 'Het rotsmassief Frejyr nabij Dinant is eigenlijk onze thuisbasis'

*Febe, klimmer bij LUAK*

'Leden die langer klimmen, hebben ondertussen al hun eigen materiaal. Beginners kunnen het nodige materiaal lenen bij ons. Ze betalen enkel een waarborg bovenop het lidgeld', vertelt Arend. 'Dat lidgeld bedraagt vijftien tot twintig euro per jaar. Je hebt het gemakkelijk terugverdiend door de korting die je krijgt bij Kariboe. Eén paar schoenen is al genoeg', lacht Febe.

Het is dus enorm voordelig om materiaal te lenen bij LUAK, zeker als je weet dat een basisuit-

rusting 500 euro kan kosten. 'Dankzij de sponsoring van de KU Leuven kunnen we het materiaal kopen. We zijn de universiteit daarom ook heel dankbaar voor de ondersteuning. Zo kunnen wij bijna altijd gratis activiteiten aanbieden en een beroep doen op een busje tijdens onze klimweekends naar het rotsmassief Frejyr, nabij Dinant, wat eigenlijk de thuisbasis van LUAK is.'

## Aan de beginnende klimmer

De beste tip voor beginnende klimmers: gewoon veel klimmen. 'Je leert daardoor veel nieuwe mensen kennen, dat maakt het klimmen sociaal. Het idee dat klimmen niet zo sociaal is, klopt dus helemaal niet. Je investeert veel tijd in het klimmen en alles errond, net dat maakt het zo spannend,' vertelt Febe.

'Kom eens langs op onze wekelijkse clubavond', stelt Arend ons voor. Op donderdagavond komen de leden naar het clubhuis om plannen te maken en om materiaal uit te lenen. 'Tijdens het kerstfeestje had er iemand het gekke idee om een maand lang elke dag te klimmen. Als het hem niet lukte, moest hij gratis eten meenemen naar het volgende kerstfeest. Zo zijn er elk jaar wel leuke weddenschappen, en vooral veel gratis eten', besluit Arend al lachend.☺

**Geïnteresseerden kunnen op donderdagavonden om 20u30 terecht in het LUAK-clubhuis (Minderbroedersstraat 50 in Leuven).**

# De studentenclub die zoekt en vindt



**Bewerkt**



**Origineel**

**Kan jij de 15 verschillen vinden in het gezellige lokaal van Luak?**

# Universiteiten tasten diep in buidel om crisis door te komen

De Vlaamse universiteiten worden bijzonder hard getroffen door de energiecrisis. Voorlopig is er nog geen existentieel probleem, maar ondanks genomen maatregelen is dat in de toekomst niet uitgesloten.

tekst: [Anna Claes](#) en [Wolf France](#)  
illustraties: [Freya Caris](#) en [Paul Diallo](#)

De inflatie stijgt in de maand november verder van 11,27% naar 12,27%, rapporteert het Belgisch statistiekbureau Statbel. Zo bereikt ze haar hoogste niveau sinds het jaar 1975. De nieuwe prijsstijgingen zijn zoals gewoonlijk voor een groot deel te wijten aan de stijgende energieprijzen. Volgens het mechanisme van automatische indexering stijgen de lonen mee. Bedrijven moeten hun werknemers dus meer uitbetalen.

## 'We zijn voorbereid en moeten vooral dezelfde weg verder inslaan'

[Wim Desmet](#), algemeen beheerder KU Leuven

Dat alles is geen goed nieuws voor onze Vlaamse universiteiten, die diep in hun zakken moeten tasten om de groeiende onkosten te financieren. Elk op hun eigen manier proberen ze de aanhoudende crisis het hoofd te bieden. 'Maar als men het hoger onderwijs wil voortzetten, moeten voldoende middelen voorzien worden', benadrukt de UHasselt.



### KU Leuven houdt stand

Voor de KU Leuven is de energiecrisis een uitdaging, maar op dit moment nog geen existentieel probleem. Algemeen beheerder Wim Desmet verklaart dat de KU Leuven dan ook geen drastische koerswijziging nodig heeft om de energiecrisis te lijf te gaan. 'We zijn voorbereid en moeten vooral dezelfde weg verder inslaan', meent hij stellig.

Volgens Desmet neemt de universiteit zelf de regie in handen om energie te besparen, al van voor de start van deze crisis. Zo is er werk gemaakt van een heus energiebeleidsplan. Daarnaast gaf de rector al aan dat de KU Leuven geen variabel, maar een vast tarief heeft. Die energieovereenkomst loopt pas in 2024 af. Over de impact op de financiën kan algemeen beheerder Desmet nog niet veel kwijt. 'We zijn nog volop bezig met de begrotingsonderhandelingen', geeft hij toe.

Besparingen lijken komen er sowieso aan. Zo plant de KU Leuven een deel van de gestegen kosten af te wenden op de onderzoekers. Zij zouden bijvoorbeeld een tijdelijke energiebijdrage moeten leveren op contractonderzoek verkregen via externe subsidiekanalen. De KU Leuven meldt dat die regeling zal worden stopgezet wanneer de prijzen opnieuw substantieel dalen, of wanneer er extra middelen beschikbaar zijn.

### UAntwerpen en UHasselt houden zich voorlopig recht

Ook voor de andere universiteiten lijkt de energiecrisis een harde noot om te kraken. Zo keurde UAntwerpen vorig jaar een meerjarenplan goed met besparingen voor de universiteit stonden ingepland. Het doel van die besparingen was om het uitvoeren van het nieuw beleid te financieren. Nu komt het goed van pas om een gedeelte van de meerkost veroorzaakt door de hoge energieprijzen te compenseren.

Bij de UHasselt moeten ze eveneens nog niet volledig op de rem staan. 'Bestaande projecten worden nu één voor één bekeken', vertelt algemeen beheerder Eric Pass ons. Volgens hem kunnen geplande projecten nog doorgaan, al moet telkens gekeken worden of de meerkost gecompenseerd kan worden.

### Impact op UGent en VUB onzeker

Over de impact van de energiecrisis op de werking van de UGent en de VUB is minder zekerheid. De UGent wenste niet te reageren op de vraag naar de impact op de begroting. Volgens hen omdat het besluitvormingsproces nog niet afgelopen is.



In een eerder interview met *De Morgen* liet rector Van de Walle vallen dat de energiekosten en loonindexeringen zelfs niet hun grootste kosten zijn. Zij hebben namelijk investeringsplannen in de steigers staan die duurder zullen zijn dan gepland was. Het is dus waarschijnlijk dat zij harder getroffen zijn dan de KU Leuven.

## Alle universiteiten nemen zelf maatregelen om energie te besparen

Ook vanuit de VUB bleef een reactie uit. Op haar website uiten ze grote ambities omtrent duurzame gebouwen en duurzaam energieverbruik. Of die inspanningen door de energiecrisis op de helling komen te staan, of net versterkt zullen worden blijft onduidelijk.

Tijdens zijn openingsrede aan het begin van het academiejaar was kersvers rector Jan Danckaert nog hoopvol. 'Laat ons deze crisis aanwenden als hefboom voor een beter toekomst in een duurzame, meer rechtvaardige en open wereld', zei hij toen.

### Een aantal graden lager

Alle universiteiten nemen maatregelen om zelf energie te besparen. De meeste maatregelen zijn

gericht op het efficiënter omgaan met energie. Zo zetten de meeste universiteiten de verwarming een aantal graden lager en vroeger uit. De UHasselt gaf aan nog winst te kunnen maken op vlak van isolatie. 'We kunnen bijvoorbeeld de pijpleidingen met warmteverlies', geeft hun algemeen beheerder aan.

## 'Extra zonnepanelen zijn een grote investering, maar het is in deze tijden de enige juiste beslissing'

[Eric Pass](#), algemeen beheerder UHasselt

De universiteiten denken daarnaast ook energie te kunnen besparen door personeel en studenten te sensibiliseren. Zo gaf Desmet van de KU Leuven aan dat er werk is gemaakt van een vernieuwde sensibiliseringscampagne. Zo'n campagne loopt al aan de UHasselt. Zij vragen een aantal zaken aan studenten en personeel, maar staan ook open voor suggesties. 'We hebben daarvoor een apart e-mailadres opgericht', verklaart hun algemeen beheerder nader.

### Verder kijken dan deze crisis

Die maatregelen worden bovendien aangevuld met een aanpak op langere termijn. Zo lanceerde Luc Sels bij de plechtige opening van het academiejaar een klimaatplan waarbij niet alleen efficiënter omgaan met energie, maar ook een energietransitie centraal stond. Aan de VUB is al sprake van zo'n klimaatplan. De UGent stelde in 2019 al een energiebeleidsplan voor, maar ook zij moesten bijkomende maatregelen nemen.



enter omgaan met energie, maar ook een energietransitie centraal stond. Aan de VUB is al sprake van zo'n klimaatplan. De UGent stelde in 2019 al een energiebeleidsplan voor, maar ook zij moesten bijkomende maatregelen nemen.

Aan de UAntwerpen hebben ze ook aan een klimaatplan, waarin stapsgewijs bijkomende maatregelen en investeringen worden goedgekeurd. De UHasselt wil dan weer haar aantal zonnepanelen substantieel opdrijven. Een belofte die ook Luc Sels in zijn openingsspeech maakte. Volgens Pass van de UHasselt gaat het om een grote investering. 'Maar het is in deze tijden de enige juiste beslissing', meent hij.

## 'De energiecrisis is het aangewezen moment om het verbruik te rationaliseren'

[Departement Infrastructuur & Mileudienst UAntwerpen](#)

In een mail aan het personeel geeft de UAntwerpen aan dat de energiecrisis het aangewezen moment is om het verbruik te rationaliseren. De maatregelen passen perfect binnen hun visie van een duurzaam energiebeleid. De maatregelen die universiteiten nu nemen zijn dus zeker geen stijlbreuk met de plannen die voordien bestonden, maar kunnen wel voor een versnelling in de verduurzaming zorgen.

### Limieten loeren om de hoek

Voorlopig lijken er zich nog geen rampscenario's te voltrekken bij onze Vlaamse universiteiten. Ze gaven wel allen aan dat zulke scenario's niet ondenkbaar zijn.

Volgens Jacobs van de UAntwerpen zou de crisis maximaal twee jaar mogen aanhouden om geen structureel probleem te worden. Pass van de UHasselt hoopt dat het vanaf midden volgend jaar al beter zal gaan. Heel veel marge is er dus niet.

## 'Door werkingsmiddelen te bevriezen, maak je een universiteit vleugellam'

[Werner Jacobs](#), CFO UAntwerpen

Jacobs benadrukt dat het gevaarlijk is om universiteiten in besparingsmodus te laten werken. Doordat er op de uitvoering van nieuw beleid bespaard wordt, vermindert volgens hem de slagkracht van een universiteit. 'Gepland beleid blazen we nu letterlijk de lucht in', geeft hij toe. 'Door werkingsmiddelen te bevriezen, maak je een universiteit vleugellam.'

### Vlaamse financiering bijgesteld

Ondertussen is bekend dat er rond 2023 een hervorming komt van de financiering van de werkingsmiddelen voor hogeronderwijsinstellingen. Er zou een nieuw type van indexaanpassing komen waardoor de budgetten automatisch aangepast worden aan de loonindexeringen.

Of die aanpassing genoeg zal zijn om een negatieve spiraal te vermijden, is nog maar de vraag. Voorlopig zijn de universiteiten nog optimistisch, maar een nieuwe prijsschok kan de situatie snel doen escaleren. »





# Geen financiering voorzien voor 10.650 studenten



Al vier keer werden werkingsmiddelen voor het hoger onderwijs niet geïndexeerd. De Vlaamse regering past haar financieringsbeleid aan, maar de niet-indexering van werkingsmiddelen blijft onveranderd.

tekst: [Wolf France](#)  
illustratie: [Ereya Caris](#)

Het kabinet van minister van Financiën en Begroting Matthias Diependaele heeft het beleid omtrent de indexatie van werkingsmiddelen voor het hoger onderwijs aangepast in de begroting voor 2023. Er zal worden gewerkt met een systeem van indexprovisie om de decretaal verankerde indexering automatisch door te voeren.

## 'De afspraken rond indexering moeten nagekomen worden'

[Wim Desmet](#), algemeen beheerder KU Leuven

Die beleidswijziging kwam er nadat de Vlaamse onderwijsraad (Vlor) in een advies had opgeroepen om de werkingsmiddelen van alle onderwijsniveaus correct te indexeren. Volgens hen was dat de enige manier om de dalende koopkracht tegen te gaan en de kwaliteit te kunnen blijven garanderen. Het kabinet van minister Diependaele vroeg dat advies aan...

Bij de universiteiten kon het advies op veel bijval rekenen. Via de Vlaamse interuniversitaire raad (Vlir) stonden ze samen met de Vlaamse hogescholenraad (Vhlor) namelijk mee aan de grondslag van die eis tot indexering. Werner Jacobs, CFO van de UAntwerpen, vindt het niet oké dat beloftes rond indexatie niet steeds gehonoreerd werden. 'Belastingen worden wel altijd geïndexeerd', maakt hij zich sterk.

## Indexering al vier keer overgeslagen

Volgens meerdere bronnen zou de niet-indexering van werkingsmiddelen voor het hoger onderwijs al langer een issue zijn. Concreet zou die in een decreet verankerde indexering al vier keer niet volledig uitgevoerd zijn.

Wim Desmet, de algemeen beheerder van de KU Leuven, weet dat de indexering van werkingsmiddelen verankerd is in de Codex Hoger Onderwijs. 'Wetende dat andere sectoren naast het onderwijs met onderindexering te maken hebben, moeten de afspraken rond indexering nagekomen worden', aldus Desmet.

## 'We moeten de indexering van de lonen gedeeltelijk zelf bijpassen'

[Werner Jacobs](#), CFO UAntwerpen

Belangrijk om te weten is dat sommige middelen voor het onderwijs wel geïndexeerd worden. In de volksmond wordt dat de 80/20-regel genoemd. Tachtig procent van de werkingsmiddelen voor het hoger onderwijs gaat naar lonen en dat bedrag wordt normaliter wel geïndexeerd. Twintig procent is gereserveerd voor algemene middelen.

Van die twintig procent worden echter ook lonen betaald van sommige onderzoekers. Slechts een gedeelte van het personeel valt daaronder,

maar voor universiteiten zijn dat toch grote kosten. 'We gaan mee in de indexering die door de overheid opgelegd wordt, maar moeten die meer kosten dus voor een gedeelte zelf bijpassen', geeft Werner Jacobs, CFO van de UAntwerpen toe.

## Inflatie verergert situatie

Nu de inflatie buitenaardse proporties aanneemt, wordt het uitblijven van een correcte indexatie een prangender probleem. Filip De Bruyne van de Vlor meent dat het hoger onderwijs wel enkele jaren kan meegaan in de besparingen, maar stelt dat de situatie bij zo'n hoge inflatie niet langer houdbaar is. 'Die vaststelling lag aan de basis

## 'We erkennen dat er een constructiefout zat in het vorige systeem'

[kabinet minister Matthias Diependaele](#)

van ons advies', voegt hij toe.

Bovendien sleepte de niet-indexering al jaren aan en is er dus sprake van structurele tekorten. Daarnaast zijn de aanpassingen van het budget aan de evolutie van de studentenaantallen al vier keer niet doorgevoerd. Volgens De Bruyne is er voor 10.650 studenten momenteel geen financiering voorzien door de Vlaamse overheid.

Ook de verhoogde energiekosten moeten met

die niet-geïndexeerde werkingsmiddelen worden betaald. De universiteiten nemen allemaal bijkomende maatregelen om op energie te besparen, maar het blijft een schok om te verwerken. De UHasselt schat bijvoorbeeld dat de energiekosten voor dit jaar vier keer zo hoog zullen zijn als in 2019.

## 'Er blijft een besparing in werking, die in tijden van hoge inflatie sterk doorweegt'

[Filip De Bruyne](#), Vlaamse Onderwijsraad

De combinatie van die factoren zorgt ervoor dat de universiteiten in een permanente besparingsmodus worden gedwongen. Bij de algemeen beheerders van de Vlaamse universiteiten heerst nog geen wanhoop, maar ze geven wel aan dat het uitvoeren van hun beleid sterk gehinderd wordt. 'Het geld dat voor het nieuw beleid voorzien was, wordt nu gebruikt om de energiefacturen te betalen', geeft Jacobs van de UAntwerpen bijvoorbeeld toe.

## Probleem nog niet opgelost

Daarom besliste het kabinet van minister Diependaele in samenspraak met het kabinet van minister van Onderwijs Ben Weyts om het systeem

# Onderwijs kort

Kort nieuws uit het onderwijslandschap.

tekst: [Robbe Govaerts](#)

## Vlor wil meer sociale inclusie bij studenten

De Vlaamse onderwijsraad (Vlor) heeft uit gesprekken met belanghebbenden geconcludeerd dat bepaalde studenten minder aan sociale activiteiten deelnemen dan anderen. De centrale vraag is dus hoe die activiteiten inclusiever gemaakt kunnen worden.

De Vlor bundelt die vaststellingen in een nieuw advies dat moet dienen als reflectietekst voor de overheid en de hogeronderwijsinstellingen, maar ook voor andere actoren. In het advies worden vaststellingen gedaan omtrent de vijf B's van sociale inclusie: betaalbaarheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid, begrijpbaarheid en bruikbaarheid.

Concreet pleit het advies om sociale inclusie naast academische inclusie te plaatsen in het diversiteitsbeleid van instellingen. Zo pleit het voor degelijke basisfinanciering, zelfreflectie over de inclusie van kansengroepen en een blijvende erkenning van diversiteit als meerwaarde.

Tot slot wijst de Vlor op het belang van communicatie en expertise-uitwisseling. 'Structurele samenwerking tussen alle actoren in het hoger onderwijs is nodig om op lange termijn stappen vooruit te kunnen zetten', zegt het advies daarover.

## KU Leuven krijgt nieuwe opleiding Master of Cybersecurity

Cyberaanvallen maakten het afgelopen jaar maar liefst een op de acht Vlaamse bedrijven slachtoffer. Vooral kmo's werden hard getroffen. Om aan de toenemende vraag naar experts cybersecurity tege-

moet te komen, mag de KU Leuven de eerste 'Master of Cybersecurity' inrichten van de Vlaamse regering.

'Vlaanderen kan het zich niet permitteren om niet te excelleren op het gebied van digitalisering en cyberveiligheid. Samen met de onderwijspartners willen we zo goed mogelijk inspelen op de noden van de arbeidsmarkt', aldus Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts.

## Lespakketten over klimaatverandering dankzij UAntwerpen

Slechts 42% van de Belgen ervaarde de klimaatcrisis als een zware bedreiging in 2021. Om aan de nood aan betere klimaateducatie tegemoet te komen, ontwikkelde de UAntwerpen lespakketten in de vorm van het platform Klimaatlink.

De eerste resultaten zijn goed. 'De lespakketten werden door de deelnemende scholen erg positief onthaald', zegt Eric Struyf, onderzoeksmanager van het Global Change Ecology Centre van de UA.

## Digitaal diploma aan Thomas More

Alumni van het microcredential Impactevaluatie kregen als eersten aan de Thomas More hogeschool een digitale badge als alternatief voor een papieren diploma. Het voordeel aan zo'n E-Badge is dat afgestudeerden hun prestaties vlot en visueel kunnen delen met derden.

Thomas More onderzoekt nu hoe die atesteringsvorm verder kan worden ingezet in het hoger onderwijs en deelt haar bevindingen met de partners van de Associatie KU Leuven.☺

van de financiering van hogeronderwijsinstellingen nu te wijzigen. Ze erkennen dat er een constructiefout zat in het vorige systeem, waardoor de basisfinanciering de facto erodeerde. 'Dat was zeker het geval in tijden van snel oplopende inflatie zoals vandaag', geven ze eerlijk toe.

Voortaan kan ook het hoger onderwijs dus rekenen op het systeem van indexprovisies dat al voor andere sectoren toegepast werd. Onder dat systeem worden budgetten automatisch aangepast wanneer de lonen stijgen door de index. Voorheen gebeurde dat aan de hand van een schatting van

de gezondheidsindex, wat bij hoge inflatiecijfers voor onaangename verrassingen kan zorgen.

Volgens Filip De Bruyne van de Vlor is dat slechts een gedeeltelijke oplossing. 'De onderindexering van de looncomponent zal zich door die maatregel niet meer voordoen, maar de beleidsaanpassing beantwoordt niet aan de jarenlange niet-indexering van de werkingsmiddelen', stelt hij. Volgens hem blijft er dus een besparing in werking die in een periode met een hoge inflatie sterk doorweegt.☺

# 'In één vingerknip moest ik alles achterlaten'

Wie in Leuven al eens iets wil laten printen, komt al snel bij printshop Duplico in de Tienestraat terecht. Moussa staat er stevast met een glimlach, maar de afgelopen jaren waren zwaar: 'Het was even slikken.'

tekst: [Daphne Van Damme](#) en [Kasper Nollet](#)  
beelden: [Kasper Nollet](#)

'Er komen de laatste tijd heel wat studentenbladen om interviews vragen. Ik ben een beetje een BV hier, een bekende vreemdeling', lacht Moussa terwijl we ons installeren. Sinds 2020, vlak voor de uitbraak van coronapandemie, baat hij de printshop Duplico in de Tienestraat uit. Van samenvattingen tot doctoraatsthesisen: menig student in het centrum van Leuven komt bij deze goedlachse printman een blaadje bedrukken.

**'Bekende vreemdeling', zegt u. Waar komt u vandaan?**

**Moussa:** 'Ik ben Koerd van afkomst, en kom uit Turkije. Ik ben al 27 jaar in België en al sinds het begin woon ik in Leuven. Ik zou het niet anders willen, ik vind Leuven zo een heerlijke stad.'

**Hoe kwam u hier terecht?**

'Zowel in België als in Leuven ben ik eigenlijk per toeval terechtgekomen. Ik ben hier toegekomen als politiek vluchteling rond mijn 21ste. Op het moment dat ik het land ontvluchtte had ik een jaar rechten gestudeerd. Ik vluchtte omdat ik voor een onafhankelijk Koerdistan was.'

## 'Koerd zijn in Turkije is nog altijd heel moeilijk'

'Op een bepaald moment zijn de Turkse autoriteiten achter mijn politiek activisme gekomen, en toen moest ik kiezen: in Turkije blijven en het risico nemen om opgepakt te worden, of vluchten. Waar naartoe, dat moest ik onderweg uitzoeken. Ik moest in de eerste plaats Turkije uit. Toen ben ik per toeval in België en vervolgens in Leuven beland.'

**Was het moeilijk om familie achter te laten?**

'Heel moeilijk. Ik kom uit een gezin met tien kinderen. Je laat echt alles en iedereen achter, zowel familie als vrienden, in één vingerknip.'



**Zou u nog teruggaan als u kon?**

'Ik ben nooit naar België gevlucht met het idee dat ik voorgoed weg was en niet meer terug zou gaan. Het was altijd met het idee: ik ben weg omdat de omstandigheden slecht zijn, en ik keer terug als het beter wordt. Jammer genoeg ging dat niet zoals gepland. Koerd zijn in Turkije is nog altijd heel moeilijk.'

'Toen ik naar hier kwam, was ik jong en alleen. Op dat moment heb ik mijn vrouw leren kennen. We zijn getrouwd en hebben kinderen gekregen. Vooral toen mijn zoon geboren werd, wist ik dat ik niet wilde dat hij zou meemaken wat ik heb meegemaakt toen ik naar hier gekomen ben. Dat vergelijk ik altijd met het volgende: als je een klein boompje plant, kan je dat gemakkelijk in een andere bodem zetten. Maar van zodra het een grote boom wordt en ze wortels schiet, gaat dat veel moeilijker. Dat is zowat het geval bij mij, ik heb mijn wortels nu hier.'

'Maar ik wil wel ooit teruggaan. Mijn vrouw en ik praten er soms over. Mijn vrouw komt ook uit Turkije. Ik ben echter Koerd en moslim, zij is Chaldeeus en christen. Voor christenen is het in Turkije moeilijker. Ik heb nog wel wat familie en vrienden daar, maar zij heeft er niemand meer. Dus ze heeft minder redenen om terug te keren. Maar ik weet het niet: je weet nooit wat de toekomst brengt.'

**U praat met passie over uw gezin. Vertel daar eens wat meer over.**

'Ik ben al 26 jaar getrouwd met mijn vrouw. We hebben samen een zoon en dochter gekregen. Mijn zoon is 21 en studeert boekhouding en eventmanagement aan de UCLL, terwijl mijn dochter nog maar 10 jaar oud is. Mijn zoon heet Zana, en mijn dochter Zara.'

'Nu, jullie kennen mij wel als Moussa, maar eigenlijk is dat niet mijn echte naam. Mijn echte naam is Muzaffer, dat kan echter geen kat uitspre-

ken of spellen! Voor mijn kinderen wilde ik makkelijke namen. Ik ben tweetalig opgegroeid, Turks en Koerdisch, maar ik heb in verschillende landen vrienden en spreek ook Engels. Toen we namen zochten, hebben mijn vrouw en ik dus lang gezocht naar een naam die geen tweede betekenis had in een van de vele talen die we spreken.'

## 'Ik heb eigenlijk vijf jaar een kebabzaak gehad naast café 'De Appel' op het Erasmusplein'

'Zana betekent in het Koerdisch "wijze", Zara is dan weer een klein stadje in Oost-Turkije. De namen van mijn kinderen zijn vooral ook praktisch voor mij: als ik ze allebei nodig heb, en ik mompel iets dat op hun namen lijkt, dan komen ze gelijk beiden naar me toe. Dat is ook heel handig. (lacht)'

**Wat was uw droom toen u in Turkije studeerde?**

'Rechten studeren was echt mijn droom, maar die is wel jammer genoeg in het water gevallen. Toen ik hier kwam, heb ik me meteen ingeschreven voor een Nederlandse cursus op universitair niveau aan het ILT. Dat was met de bedoeling om mijn studies verder te zetten, maar jammer genoeg is daar door de omstandigheden niets van in huis gekomen.'

**Van kebab tot print**

**Hoe heeft u de coronaperiode beleefd?**

'Dat was een heel erg zware periode voor mij. Ik had nog nooit van het woord 'lockdown' gehoord. Je neemt een zaak over en je vliegt erin met volle

goesting. Een week later was het gedaan met spelen. Dat was echt even slikken.'

'Een zaak sluiten is voor iedereen zwaar. Maar als printshop hadden we het extra zwaar van zodra er terug bepaalde zaken open mochten gaan, zoals kappers of bakkerijen. Mensen deden namelijk alles online, dus de vraag ontbrak gewoonweg. Die impasse heeft veel te lang geduurd.'

**Wat deed u voordat u Duplico uitbaatte?**

'Ik heb eigenlijk vijf jaar een kebabzaak gehad naast café 'De Appel' op het Erasmusplein. Van 1998 tot 2001 werkte ik voor de eerste keer bij Copy De Raaf. Dan ben ik met de kebabzaak begonnen, wat ook heel leuk was. Maar dat is wel minder leuk wanneer je een vrouw en kinderen hebt. Het is veel avond- een weekendwerk. Na vijf jaar ben ik daarmee gestopt en ben ik terug bij De Raaf aan de slag gegaan tot ik hier begon te werken.'

**Hoe kwam u op de naam 'Duplico'?**

'Ik had een paar andere namen in mijn hoofd. Maar ik heb een heel goede vriend, Peter Roos, die Latijn studeert. Plots zei hij op een dag 'Duplico!' Weten jullie wat dat betekent?'

**Niet echt.**

'Het betekent blijkbaar 'ik verdubbel'. Dat klonk erg leuk, dus vandaar de naam.'

**Terrasjes doen met de praeses**

**U heeft veel contact met studentenkringen. Hoe is die samenwerking tot stand gekomen?**

'Ik kende veel studenten, en veel studenten kenden mij nog van toen ik bij Copy De Raaf werkte. De contacten waren er al toen ik naar hier kwam, en die zijn mee naar hier verhuisd.'

**U biedt ze, naar het schijnt, bijzondere snoepjes aan.**

'Oei, dat gaat rond precies. (lacht) De vroegere baas in Copy De Raaf ging vaak naar de markt en kwam dan met snoepjes terug. Ik denk dat er per ongeluk vreemde snoepjes tussen de gewone waren beland. Het was zo grappig om studenten daarmee te plagen, dat we er een gewoonte van gemaakt hebben, ik doe dat dus nog altijd. Zo kunnen we soms het ijs wat breken.'

**Met welke studentenkring heeft u de beste verstandhouding?**

'In het algemeen heb ik met al mijn klanten een goede verstandhouding: nu moet ik haast tussen mijn kinderen kiezen, bij wijze van spreken. (lacht) Dat kan ik niet doen, maar ik heb echt een goede band met al mijn klanten. Dat gaat van de studenten Psychologie tot die van Letteren. Afgelopen zomer ben ik met een praeses een terrasje gaan doen, en vorig jaar ging ik eens langs bij Fakbar Letteren. Dat soort dingen vind ik erg fijn.'

**Stel dat u nu nog iets zou kunnen studeren aan de universiteit, puur uit interesse. Zou het opnieuw Rechten zijn?**

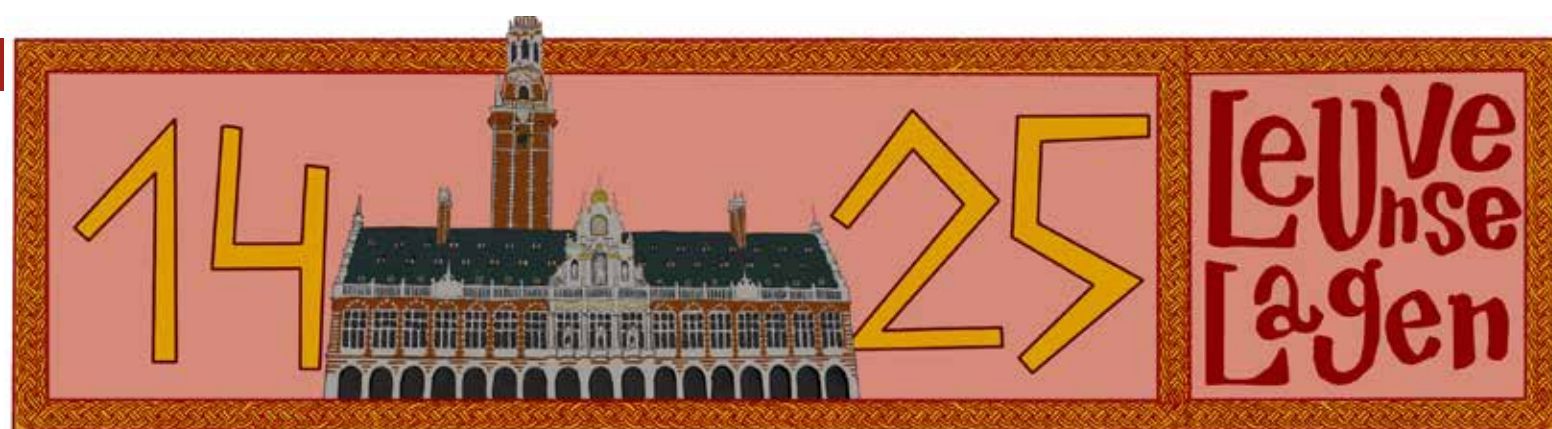
'Ik moet eerlijk zeggen van niet. Toen ik Rechten ging studeren, was dat eigenlijk een beetje vanuit een idealisme. Ik dacht altijd dat het recht voor iedereen gelijk was. Die visie heb ik moeten bijstellen: het recht werkt niet voor iedereen altijd hetzelfde. Als ik terug zou kunnen gaan, dan zou ik eerder Politieke en Sociale Wetenschappen of Filosofie hebben gedaan.'

**Welke boodschap heb je voor de studenten?**

'Braaf zijn, hé. Niet te veel drinken, een beetje studeren (lacht). Nee, het zijn jonge en intelligente mensen, mijn raad hebben ze niet nodig. ☺'







## De stichting van de Leuvense universiteit: een stad binnen de stad

Aan het begin van de vijftiende eeuw werd de eerste universiteit in Leuven opgericht om de stad opnieuw op de kaart te zetten. De samenwerking tussen stad en universiteit vormde al snel een succesverhaal.

tekst: Thor Deyaert

illustraties: Mira Caris en Heike Ostijn

Volgens het stichtingsverhaal van de middeleeuwse Leuvense universiteit stichtte paus Martinus V de instelling op 9 december 1425 met een pauselijke bul. Maar dat is te kort door de bocht volgens Jo Tollebeek, historicus aan de KU Leuven en trekker van een project rond de geschiedenis van de universiteit. 'De goedkeuring van de paus vormde wel een verplicht sluitstuk van het proces, maar Martinus V was zeker niet degene die het initiatief genomen had.'

Dat initiatief kwam eerder van onderuit, van de stadsmagistraat van Leuven en de geestelijken verbonden aan de Sint-Pieterskerk. 'Met een universiteit wilden ze Leuven opnieuw op de kaart zetten', zegt Tollebeek. De stad, voorheen het hart van het hertogdom Brabant, was namelijk in de veertiende eeuw in verval geraakt en moest zijn voorname positie afgeven aan Brussel.

De hertog van Brabant, Jan IV, steunde de Leuvenaars maar al te graag in hun strijd met Brussel. 'De hertog had zelf een verregaand conflict met de stad Brussel op dat moment en keurde een universiteit in Leuven dan ook onmiddellijk goed', stelt Jelle Haemers, historicus aan de KU Leuven en gespecialiseerd in de Middeleeuwen.

### Het bredere plaatje

De Leuvense universiteit was eigenlijk niet uniek: verschillende universiteiten sprongen als paddenstoelen uit de grond in dezelfde periode. 'Voordien had je er een paar grote zoals Bologna of Parijs, waar tot de stichting van Leuven de meeste studenten van de Lage Landen naartoe gingen', legt Tollebeek uit.

Maar de vraag naar kenniscentra groeide. Geschreven documenten, en vooral geschoolde mensen die er mee kunnen werken, groeiden aan belang in de middeleeuwse maatschappij. Het was de taak van de universiteiten om die mensen op te leiden.

Ook de vorming van nationale staten met bijbehorend ambtenarenapparaat in de late middeleeuwen, maakte van de universiteiten machines die grote groepen ambtenaren moesten leveren, volgens Tollebeek. De juristen die afstudeerden aan de universiteit in Leuven, gingen bijvoorbeeld werken bij het stadsbestuur of het hof van de hertog van Brabant.

### Goedkope bier voor studenten

Eenmaal de paus zijn stempel op de stichtingsbul had gezet, konden de lessen van start gaan. Maar de universiteit was in het begin nog zeer kleinschalig. 'Je kan het zeker niet vergelijken met de universiteit van nu, die meer dan 50.000 studenten telt', zegt Tollebeek. 'Je had een kleine, maar hechte universitaire gemeenschap waar alle studenten en professoren elkaar bijna persoonlijk kenden.'

### 'Studenten werden vrijgesteld van taksen en konden enkel berecht worden door een universitaire recht-bank'

Johan Tollebeek, historicus KU Leuven

Zo bestond de universiteit bij haar stichting uit slechts één gebouw, de Universiteitshal. 'Je had vier faculteiten toen: artes (vergelijkbaar met natuurwetenschappen en filosofie, red.), burgerlijk recht, kerkelijk recht en geneeskunde. De lessen hiervan waren in lokalen in de Universiteitshal, terwijl erin tegelijkertijd nog een markt georganiseerd werd', duidt Tollebeek.

De studenten van toen zijn bovendien moeilijk te vergelijken met de huidige studentenpopulatie. 'Ze waren uitsluitend mannen van een gegoede burgerlijke afkomst, vaak ook al veertig of vijftig', zegt Haemers. 'Om te studeren moest men verplicht clericus worden.'

Student zijn aan de middeleeuwse universiteit had wel zijn voordelen. 'Als onderdeel van de universitaire gemeenschap werd je vrijgesteld van een heleboel taksen en tollens', duidt Tollebeek. 'Daarnaast konden studenten enkel door een universitaire rechtbank berecht worden, die volgens de stedelijke overheid vaak te mild was.'

Deze situatie, een stad binnen de stad als het ware, zorgde geregeld voor aanvaringen. 'Enkele studenten gingen bijvoorbeeld bier aankopen tegen een lager tarief, en verkochten ze dan door aan een goedkope prijs', zegt Haemers. Dat vond de stad Leuven natuurlijk niet kunnen en ze voerden met succes een proces tegen die uitspattingen.

Al bij al waren Leuven en de universiteit een succesverhaal. 'De kracht lag en ligt bij een goede samenwerking tussen stad en universiteit, tot op de dag van vandaag', verklaart Tollebeek. Haemers besluit iets brutaler: 'Dat Leuven groter is dan pakweg Tienen of Aarschot, heeft ze aan haar universiteit te danken.' ☺



## Binaire puzzel

- Vul alle vakjes in met enen en nullen.
- Iedere rij moet hetzelfde aantal enen en nullen bevatten.
- Er mogen niet meer dan twee dezelfde cijfers naast elkaar staan.

1		1	1			0
	0	1			1	
					1	
0	0	1				0
				1		
	1	1			0	
					0	
	1	1				1
				0		1
				1		

## Slitherlink

- Het doel is om kruispunten te verbinden zodat de waarde van elk cijfer gelijk is aan het aantal streepjes (links) dat er rond staat.
- Niet alle punten moeten gebruikt worden.
- Lege vakjes (zonder nummer) mogen met gelijk welk aantal streepjes omgeven zijn.
- De slitherlink is af wanneer er een lus kan gevormd worden zonder kruisingen of aftakkingen.

2	3					5
			8	3		
	9			7		8
9						
		3		4		1 9 8
				1		6
	6					7
		4		6 8		2
		1				4

				3			3		3
1					2		1		
	3		3			2		1	
3			3			1	1		
		1		1			1	2	2
2	1		3		2	1			2
		1		2	0	0			
2	3	3			1	2			3
2					1	3			
2	2		2						2

## Sudoku

- Elke rij, elke kolom en elk vak vul je met de cijfers van 1 tot 9.
- Elk cijfer mag slechts één keer gebruikt worden per rij, kolom of vak.

# Internationaal kort

Canada schrapt interestvoeten van studentenleningen, Oeganda herdenkt beurssystemen en Chinese universiteiten zetten in op de metaverse.

## Canada schrapt interest op studentenleningen

In het licht van de huidige economische ontwikkelingen van het land schrapt de federale regering in Canada de interestvoeten op uitstaande studentenleningen. Op die manier wordt de voormalige COVID-maatregel een permanent beleidspunt.

De beslissing maakt onderdeel uit van een pakket aan maatregelen dat het land neemt om de stijgende inflatie en recessievrees te lijf te gaan. In Canada hebben meer dan 1,7 miljoen

volwassenen een openstaande studielening, samen goed voor 18 miljard Canadese dollars. De maatregel schrapt daarmee in totaal 500 miljoen Canadese dollars aan toekomstige betalingen.

De Canadian Alliance of Student Associations noemt de beslissing een 'monumentale investering voor Canadese studenten'. Vanuit andere hoeken klinkt dan weer dat de maatregel tekortschiet en dat ze het systematisch dure onderwijsstelsel in het land niet verbetert.

tekst: [Andreas Vandingenen](#)  
illustraties: [Helena Van Schelvergem](#) en [Jan Costers](#)



## Aantal non-binaire studenten in het Verenigd Koninkrijk verdubbeld op twee jaar tijd

Een analyse van de Higher Education Statistics Authority (HESA) stelt dat het aantal studenten aan het hoger onderwijs in het Verenigd Koninkrijk dat zich noch als man noch als vrouw identificeert in de afgelopen twee jaren is verdubbeld.

Stonewall, een liefdadigheidsorganisatie die zich inzet voor de LGBTQ+-gemeenschap, geeft aan dat de data een toename van de zelfzekerheid binnen de gemeenschap bevestigen. De organisatie

schrijft dat toe aan een toename van de sociale aanvaarding en maatschappelijke zichtbaarheid van verschillende genderidentiteiten.

Naast de studentenpopulatie was de toename ook merkbaar bij het personeel van de bevragede instellingen, al gebeurde dat minder explosief. 'Het is belangrijk dat universiteiten blijven werken aan een inclusieve omgeving voor alle LGBTQ+-studenten', besluit Stonewall.

## Chinese universiteiten zetten in op metaverse-campussen en -onderzoek.

Onderwijs aan de hand van virtuele werelden staat op het punt om de volgende grote innovatie te worden. Chinese universiteiten omarmen het concept en positioneren zichzelf als de grote voortrekker in het bouwen van hypermoderne campussen.

De Nakai University in Tianjin maakte de lancering van de eerste metaverse-school van China bekend en ontwikkelt 'meta-professoren' en virtuele klaslokalen om de curricula in te vullen. Andere instituten nemen ook deel aan de ontwikkelingen. Zo doopte de Nanjing University of

Information Science and Technology in Jiangsu haar ingenieursdepartement om tot de 'metaverse engineering department'. De Hong Kong Polytechnic University lanceert een eenjarige masteropleiding in de 'Metaverse Technology'.

De ontwikkelingen brengen grote uitdagingen met zich mee voor de onderwijsinstellingen. Naast het nijpend tekort aan infrastructuur kost het namelijk handenvol geld om duurzame content te ontwikkelen voor zowel onderwijs als onderzoek.



## Beleidsmakers roepen op om rijke studenten niet financieel te ondersteunen in Oeganda.

Het nijpende financiële tekort voor de onderwijssector werpt in Oeganda vragen op over het huidige federale beurssysteem. Momenteel worden in het Afrikaanse land voornamelijk academisch sterk presterende studenten 'gesponsord' met studiebeurzen. Dat leidt tot ouders die 'investeren' door hun kinderen naar erg dure lagere en middelbare scholen te sturen, zodat ze in hun latere carrière een tegemoetkoming kunnen opstrijken.

Aangezien de kosten aan deze scholen vaak hoger uitvallen dan de kosten aan de universiteiten, bevoordeelt dit systeem systematisch de rijksten in de samenleving. Stemmen uit verschillende hoeken roepen op om het systeem te hervormen naar een systeem met leningen. Dat zou de persoonlijke verantwoordelijkheid en mogelijkheden voor studenten in alle lagen van de samenleving moeten verhogen.☺



Summier: de scriptie als standpunt!



STUDENTENBLAD VETO  
KATERN OPINIE  
Jaargang 49

Achilles van Gestel,  
Master in de Wijsbegeerte en  
Moraalwetenschappen.

Scriptie: Totalitarisme in de moderne wereld

## Politieke extremen vereisen verantwoordelijke politici

De economische crisis en maatschappelijke polarisatie zijn een broeihaard voor totalitaire bewegingen. In tijden van extremen is constructieve politiek uitermate belangrijk, vindt Achilles van Gestel.

In haar bekende werk *The Origins of Totalitarianism* legde filosofe Hannah Arendt vakkundig de ontstaansgeschiedenis van totalitaire bewegingen uit de twintigste eeuw bloot. Vandaag zijn haar vaststellingen actueler dan ooit. De huidige economische crisis en maatschappelijke polarisering vormen de ideale omstandigheden voor de bloei van totalitair denken. Toch zijn we ons amper bewust van de waarde van Arendts theorieën. Hoog tijd om daar dus opnieuw in te duiken, zeker nu de geschiedenis zich dreigt te herhalen.

Een onmisbaar element element in Arendts analyse om het succes van totalitaire bewegingen te verklaren is de 'massamens'. Ze gebruikt het concept bijvoorbeeld om uiteen te zetten hoe Hitlers Nazi-Duitsland kon ontstaan en uitgroeien tot een project dat gedragen werd door miljoenen burgers.

Maar wie is die 'massamens' eigenlijk? Mensen die behoren tot deze groep zijn doorgaans niet geïnteresseerd in een proactief politiek bestaan. Ze zijn niet aangesloten bij politieke partijen en identificeren zich niet met een politieke ideologie. Ze spreken niet met anderen over politiek en nemen vaak niet deel aan verkiezingen.

Arendt beargumenteert dat dit type mens in Duitsland ontstond door de sociaal-economische achteruitgang in de nasleep van de *Golden Twenties*. De heropleving van de culturele en academische wereld kwam tot een abrupt einde toen in 1929 een beurscrash plaatsvond. De Duitse kapitalistische bourgeoisie moest grote leningen terugbetalen aan Amerika. Uiteindelijk resulteerde dat in een scherpe stijging van faillissementen en werkloosheid, alsook een algemene economische malaise.

Het sentiment – het zal niet verbazen – bij de bevolking nam een duistere wending. Men ervaaarde dat hele gebeuren (in combinatie met de problematiek van de herstelbetalingen na het verdrag van Versailles) als een aanslag op de individuele waardigheid. Mensen voelden zich in de steek gelaten en overbodig; ze keerden het politieke leven de rug toe. Een proces van fragmentering brak uit, waarbij het gedeelde gevoel van sentimentele bitterheid zich individueel ontplooidde.

Hoewel het duidelijk is dat dit voorbeeld fundamenteel verschil-

lend is van de huidige sociaal-economische omstandigheden, kunnen we toch ook opvallende gelijkenissen vaststellen. Een economische crisis gevoed door een inflatie die al meer dan een jaar sterk stijgt, zorgt voor serieuze problemen. Dat is vooral zo voor de lagere middenklassen en mensen die in armoede leven.

Daarnaast is het fenomeen van polarisering in westerse samenlevingen een grote destabiliserende factor. Micro-identitaire kwesties drijven ons uiteen. De eis om bijvoorbeeld met bepaalde voorwoorden aangesproken te worden of een regenboogvlag als aanvoersband te dragen tijdens een voetbalwedstrijd veroorzaken vurige discussies, doorgaans uitgevochten via digitale media. De polarisering is voelbaar, korte lontjes zijn de norm.

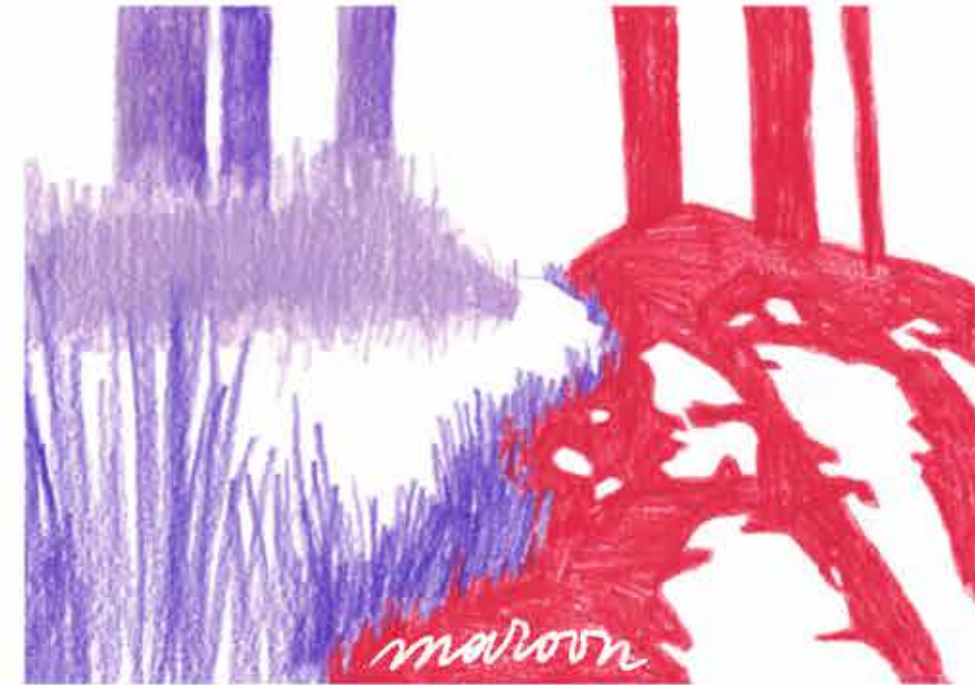
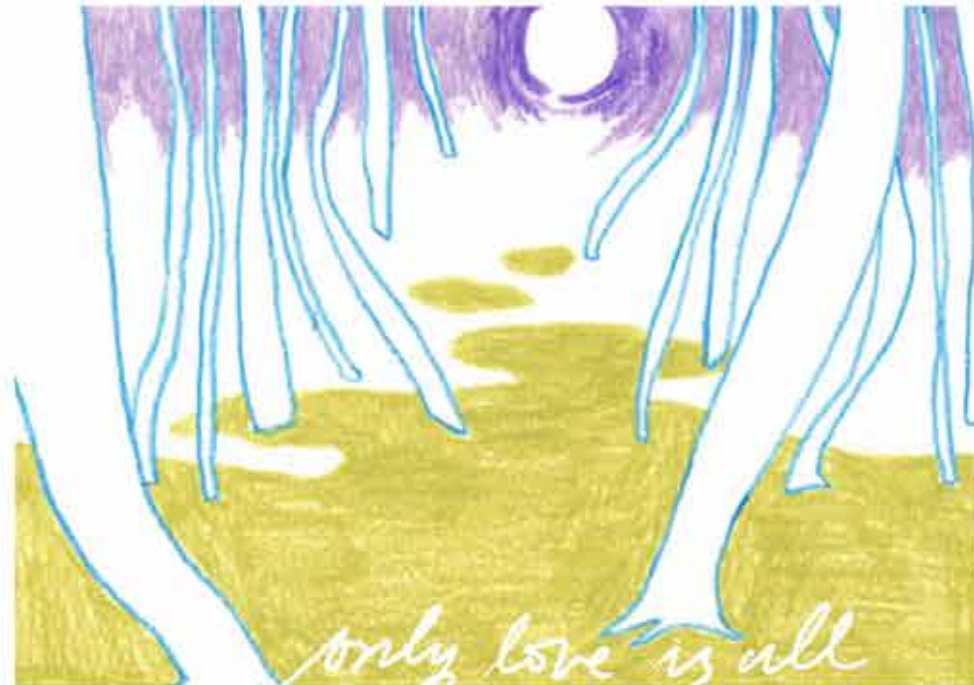
## De profileringsdrang van partijen haalt het van de collectieve verantwoordelijkheid

Extreme partijen zijn zich daarvan bewust en gooien graag extra olie op het vuur. Maar ook gematigde partijen treffen schuld. Wie vandaag kranten leest, duidingsprogramma's volgt of naar debatten trekt, zal opmerken dat verwijten tussen politieke partijen dagelijkse kost zijn geworden. Er wordt voortdurend verwezen, vaak ad hominem, naar elkaars beleidskeuzes. De profileringsdrang haalt het van de collectieve verantwoordelijkheid om vertrouwen op te wekken bij de bevolking.

In de huidige situatie, waar socio-economische omstandigheden alsmear meer verslechteren, is er niet langer ruimte voor kaakslagen in de politieke wetstraat. De bevolking heeft nood aan leiderschap. De persoonlijke confrontaties en verwijten mogen zich terug richting de coulissen begeven.

Daarom mijn vraag: waar zijn de verantwoordelijke politici? Het is tijd om constructief en respectvol oppositie te voeren, voor leiderschap en voor verantwoordelijkheid. Ook binnen meerderheden. Laat u het echt over aan de extreme partijen?☹

1. Veto biedt de vele bachelor- en mastertheses die stof aan het verzamelen zijn een kans op een tweede leven, door ze te verwerken in een opiniestuk. Over deze mening is dus tenminste een jaar nagedacht.



# Schaduwbibliotheken komen aan het licht

Met de inbeslagname van Z-library stopt een van de meest gebruikte illegale schaduwbibliotheken (op z'n minst tijdelijk) met werken. Schaduwbibliotheken nemen een dubieuze plaats in de Open Access-beweging in.

tekst: [Thor Deyaert](#)  
beelden: [Lara Lismont](#)

Studenten en academici wereldwijd rouwen op sociale media om de inbeslagname van Z-library. Ze maakten gebruik van de schaduwbibliotheek om onder andere cursussen voor vakken te vinden en onderzoek te doen. Nu zijn ze genooddacht om op zoek te gaan naar alternatieven.

## Open Access

Z-library was een voorbeeld van een schaduwbibliotheek, online bewaarplaatsen die het vrij beschikbaar stellen van (wetenschappelijke) literatuur als missie hebben. Deze werken worden namelijk vaak achter betaalmuren geplaatst, of op een andere manier beschermd door de rechtzeggende van het auteursrecht op deze werken. 'Schaduwbibliotheken zijn dan ook volledig illegaal, omdat ze het auteursrecht omzeilen', zegt Jozefien Vanherpe, professor Intellectueel Recht aan de KU Leuven.

Voor wetenschappelijke literatuur ligt het auteursrecht vaak niet meer bij de onderzoekers zelf, maar worden de rechten overgeschreven naar de uitgeverijen die de werken publiceren. Hun verdienmodel is om de toegang tot die werken te beperken en geld te verdienen aan de verkoop van de toegang.

De onderzoekers daarentegen, de eigenlijke producenten van de wetenschappelijke kennis, willen juist dat zoveel mogelijk mensen hun artikels lezen. Publiceren is immers de motor om carrière te maken, het *publish or perish*-principe.

## 'Schaduwbibliotheken schaden enkel uitgeverijen en dat vindt de radicalere stroming binnen Open Access niet erg'

[Demmy Verbeke](#), hoofd KU Leuven Bibliotheken Artes

Er zijn dan ook stemmen binnen de Open Access-beweging die geen graten zien in schaduwbibliotheken. 'Academici zijn niet afhankelijk van de inkomsten van de verkoop van hun werk, maar zijn aangesteld aan universiteiten met publiek geld', legt Demmy Verbeke, professor *Open Scholarship* en hoofd van de KU Leuven Bibliotheken Artes, uit. 'Volgens deze radicalere stroming schaden schaduwbibliotheken niemand, behalve de uitgeverijen en dat vinden zij niet erg.'

Een ander vaak gehoord argument is dat men het cynisch vindt dat met onderzoek dat met publiek geld gesubsidieerd wordt, verdwijnt achter de betaalmuur van een uitgeverij.

Andere pleitbezorgers van de Open Access-zaak zien meer kans in een evolutie naar meer Open Access, waar ook een rol weggelegd is voor uitgeverijen. 'Niet alle uitgeverijen willen winst maximaliseren en wat zij doen blijft een nuttige job voor wetenschappelijk publiceren', legt Verbeke uit. 'Maar de machtsverhoudingen tussen sommige uitgeverijen en onderzoekers zijn nu scheefgegroeid. Open Access moet aangemoedigd worden en een alternatieve aanpak van publiceren is nodig waarbij universiteiten weer meer zelf het roer in handen nemen.'

## Globale Zuiden

Bibliotheken van onderwijsinstellingen zoals de KU Leuven betalen veel geld om toegang te krijgen tot werken die achter een betaalmuur verdwijnen door toedoen van uitgeverijen. 'Aan de KU Leuven hebben wij toegang tot een brede waaier aan boeken en tijdschriften, maar eigenlijk zijn we er ons vaak niet bewust van hoe geprivilegieerd we zijn', zegt Vanherpe.

## 'Wij kunnen veel leren van Latijns-Amerikaanse universiteiten over Open Access publiceren'

[Demmy Verbeke](#), hoofd KU Leuven Bibliotheken Artes

Universiteiten in het Globale Zuiden hebben vaak niet dezelfde middelen om de dure abonnementen van uitgeverijen te kunnen betalen. De impact van het verdwijnen van een gratis hulpbron als Z-library laat zich dan ook extra hard voelen in de minder goedgevoerde delen van de wereld. 'Voor ons is het gemakkelijk om te zeggen dat het auteursrecht beschermd moet worden', stelt Vanherpe. 'Wij hebben wel toegang tot wetenschappelijk onderzoek, terwijl anderen het geld er niet voor hebben.'

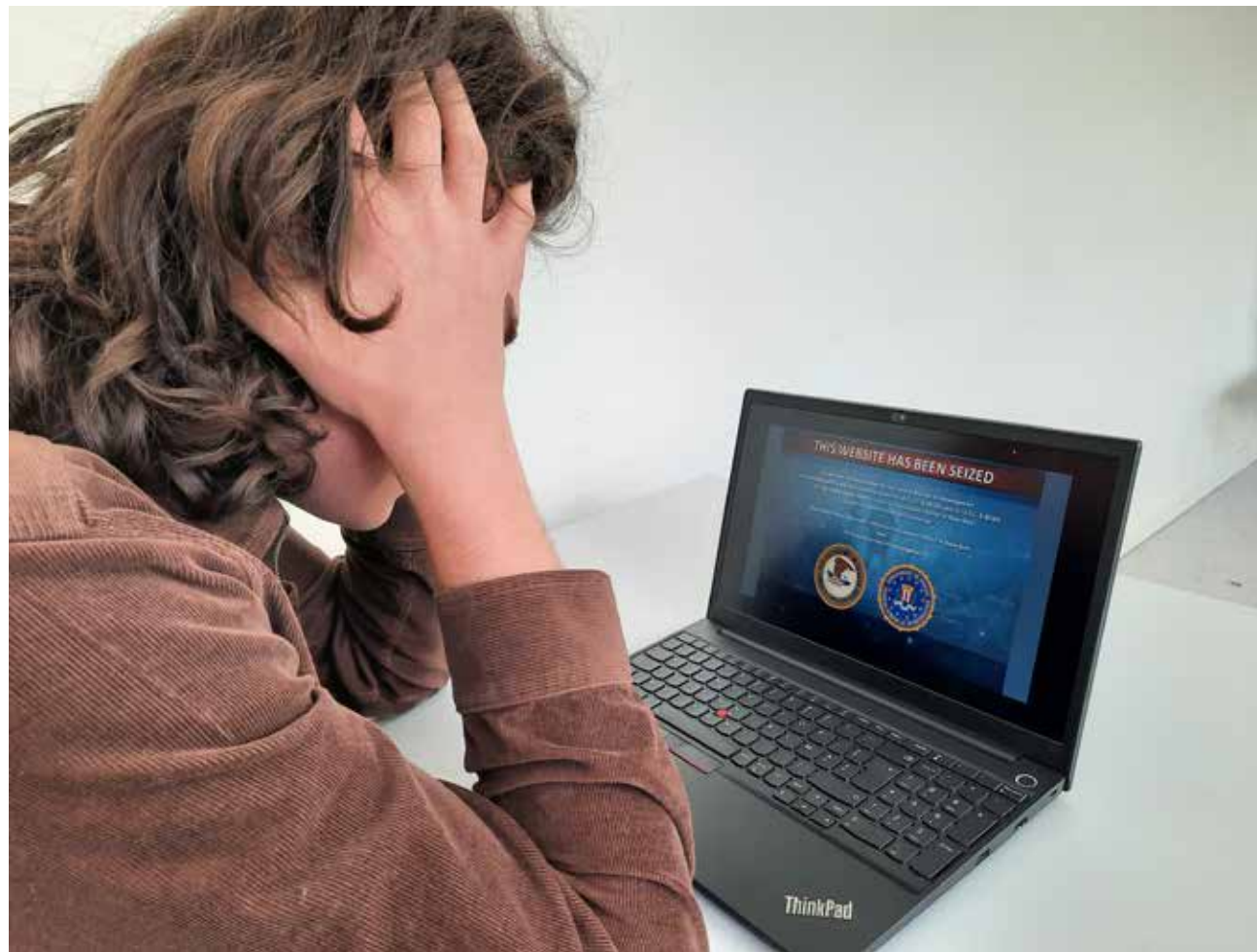
De noodzakelijkheid van alternatieve vormen van wetenschappelijk publiceren, was dan ook al vroeger een zorg in deze delen van de wereld. 'In Latijns-Amerika hebben universiteiten zelf publicatienetwerken opgebouwd die eerlijker en opener zijn. Zij zijn niet in zee gegaan met commerciële uitgeverijen', duidt Verbeke. 'Ik denk dat we in Europa nog veel van hen kunnen leren.'

ele uitgeverijen', duidt Verbeke. 'Ik denk dat we in Europa nog veel van hen kunnen leren.'

## Kans op vervolging klein

Voorlopig zijn schaduwbibliotheken nog steeds een inbreuk op het auteursrecht en dus illegaal. 'In België zijn die inbreuken zowel burgerlijk als strafrechtelijk sanctioneerbaar', zegt Vanherpe. 'Een persoon wiens auteursrecht geschonden wordt, kan naar de burgerlijke rechtbank stappen voor een stakingsbevel.' Platformen en mensen die werken uploaden kunnen zo gedwongen worden om ermee te stoppen en om de slachtoffers van inbreuken op auteursrecht een schadevergoeding te betalen. 'Piraterij is ook een misdrijf, dus je kan daarnaast bestraft worden met gevangenisstraffen en gigantische boetes.'

Ook als je zelf eens illegaal een wetenschappelijk artikel downloadt, ga je eigenlijk in de fout.



'Het recht op het maken van een kopie voor eigen gebruik telt niet als die gemaakt wordt op basis van een document dat op onwettelijke wijze verkregen werd', aldus Vanherpe. 'Dat oordeelde het Hof van Justitie van de Europese Unie in 2015.'

## Schaduwbibliotheken zijn even hardnekkig als onkruid

Toch moet je niet meteen schrik hebben dat de politie voor je deur staat als je ooit eens gebruik hebt gemaakt van een schaduwbibliotheek. 'De kans dat er tegen jou opgetreden wordt, is zeer klein', stelt Vanherpe gerust. 'Hard optreden tegen kleine particulieren is slechte pers voor uitgeverijen, dus vallen ze liever platformen aan.'

Al is dat niet zo gemakkelijk: schaduwbibliotheken blijken in het verleden even hardnekkig geweest te zijn als onkruid. 'Die illegale e-bibliotheken zijn zoals de Hydra uit de Griekse mythologie: een domeinnaam wordt offline gehaald, en de volgende dag starten ze opnieuw met een andere URL', vergelijkt Vanherpe.

Maar of Z-library deze keer ook zal herrijzen, is nog maar de vraag. 'Dat zelfs de FBI op de zaak zit, betekent dat ze het serieus nemen', besluit Vanherpe. 'Ik durf niet te voorspellen wat er gaat gebeuren, maar als het verleden zich herhaalt, is er binnenkort ergens op het internet wel een nieuwe Z-library te vinden.'

## Z-library: stand van zaken

Het is niet langer mogelijk om wetenschappelijke artikels en boeken te downloaden van Z-library: op 4 november werden de populaire schaduwbibliotheek en de geassocieerde domeinnamen (zoals b-ok.org) in beslag genomen en offline gehaald door het Amerikaanse ministerie van Justitie en de FBI. De illegale e-bibliotheek maakte miljoenen wetenschappelijke boeken en artikels wereldwijd vrij beschikbaar.

Wanneer je nu surft naar een van de domeinnamen van Z-library, krijg je een banner te zien die vermeldt dat de website in beslag genomen werd door die autoriteiten.

## TikTok

Z-library bestond al sinds 2009, maar ging in recentere maanden viraal op de sociale mediawebsite TikTok. Onder andere de Author's Guild, een belangenvereniging van auteurs, klaagde de inbreuken van Z-library op het auteursrecht en het daaropvolgende inkomensverlies aan bij de US Trade Representative.

Ook TikTok werd aangeklaagd, vanwege de rol die de website speelde in de groei van het gebruikersaantal van Z-library. Als reactie op die aanklacht blokkeerde het sociale mediaplatform de hashtag #zlibrary, die miljoenen keren bekeken was, en haalden de Amerikaanse overheden de domeinnamen offline.

Dat de autoriteiten juist nu optreden, nadat de e-bibliotheek viraal ging, is geen toeval volgens Jozefien Vanherpe, professor Intellectueel Recht aan de KU Leuven. 'Dat is erom vragen natuurlijk. Als Z-library populairder wordt door TikTok, wordt het risico op inkomensverlies voor de leden van de Author's Guild en andere auteursrechtzeggenden groter. Dan zullen ze al sneller aandringen op krachtdadig optreden ertegen.'

## Alternatieven voor Z-library

Zit je met de handen in het haar door de inbeslagname van Z-library? Niet getreurd.

Kijk toch eens goed op het oude vertrouwde **Limo** en **Lirias**. 'Veel studenten en onderzoekers gebruiken Sci-Hub omdat ze het gebruiksvriendelijk vinden. Maar eigenlijk vinden ze vaak dezelfde documenten via hun gewone bibliotheek', zegt Open Access-specialist Demmy Verbeke.

**Internet Archive** is niet alleen een bewaarplaats van het hele internet, maar ook van een grote hoeveelheid boeken. Via archive.org of OpenLibrary.org kan je een boek lenen voor 1 uur of 14 dagen.

**Hathi trust** is een samenwerking van voornamelijk Amerikaanse onderwijs- en onderzoeksinstituten om een digitale collectie aan te bieden van de werken in hun eigen bibliotheken.

**Google Scholar** voor artikels en **Google Books** voor, welja, boeken zijn handig om op zijn minst de metadata van de gezochte werken te vinden. Een extensie zoals **Unpaywall** leidt je dan automatisch naar een gratis pdf.

Vind je een artikel nergens terug, stuur dan eens een mailtje naar de auteur ervan. De meeste onderzoekers delen met plezier hun werk. Op websites zoals **ResearchGate** en **Academia.edu** posten onderzoekers hun papers of kan je hen een berichtje sturen om eventueel een exemplaar te krijgen.

Z-library is natuurlijk niet de enige schaduwbibliotheek. **Library Genesis** is een vergelijkbaar alternatief en op **Sci-Hub** zijn miljoenen wetenschappelijke artikelen te vinden. De domeinnamen van deze schaduwbibliotheken veranderen regelmatig, maar op Wikipedia is de meest recente URL te vinden.

# CO-vergiftiging op kot

CO-vergiftiging is de meest dodelijke vorm van vergiftiging in België, mede omdat koolstofmonoxide een onmerkbaar gas is. Ook op kot horen studenten extra oplettend te zijn tijdens de koude maanden.

tekst: Maud Reekmans

beeld: Tine Lefebvre

Koolstofmonoxide, ook CO genoemd, is een gevaarlijk, reukloos en onzichtbaar gas dat ontstaat bij onvolledige verbranding van brandstoffen die koolstof bevatten. Jaarlijks worden in België meer dan 1.000 mensen het slachtoffer van een CO-vergiftiging en overlijden een twintigtal mensen eraan. Het is bijgevolg de meest dodelijke vorm van vergiftiging in België.

Elk verbrandingstoestel kan CO vrijgeven: boilers, verwarmingstoestellen, kooktoestellen op gas en verbrandingsmotoren. Een onveilig verwarmingstoestel, zonder rechtstreekse toevoer van verse lucht, vormt het grootste gevaar binnen een leefruimte.

## Stille doder

Een CO-vergiftiging is verraderlijk aangezien koolstofmonoxide een niet-waarneembaar gas is. Ook heeft een CO-vergiftiging geen typische symptomen. Eventuele klachten, waaronder hoofdpijn, duizeligheid, misselijkheid en kortademigheid, lijken vaak op die van griep of een voedselvergiftiging. Bij ernstige intoxicatie kunnen zwakte, verwardheid, bewusteloosheid, ademnood en hartstilstand, gevolgd worden door een comateuze toestand en, in het ergste geval, de dood.

## CO krijgt geen kans met voldoende aanvoer van frisse lucht en een correcte afvoer van rook

De omstandigheden waarin de weinig herkenbare symptomen optreden, zijn cruciaal om te herkennen of het om een CO-vergiftiging gaat. Wanneer men onwel wordt in een badkamer uitgerust met een warmwatertoestel op gas of wanneer meerdere personen symptomen vertonen in een specifieke ruimte, heb je waarschijnlijk te maken met een gevaarlijke CO-blootstelling.

## CO op kotbezoek

Kotstudenten staan niet altijd stil bij het risico op CO-vergiftiging wanneer ze hun kamer verwarmen tijdens deze koudere maanden. Volgens Arne Dewaet, sergeant en brandpreventiecoördi-



nator bij hulpverleningszone Oost Vlaams-Brabant is het aantal CO-intoxicaties bij Leuvense kotstudenten beperkt, maar aandachtigheid is daarom niet minder belangrijk.

Studentenkoten moeten volgens Dewaet voldoen aan enkele CO-preventievoorwaarden. Zo mag de centrale verwarmingsinstallatie op studentenkoten zich niet in het kot zelf bevinden, maar in een lokaal dat voldoet aan brandveiligheidsvoorschriften en verluchttingsvoorwaarden. De verbrandingsgassen moeten rechtstreeks naar buiten kunnen worden afgevoerd. Dat specifieke reglement voor studentenkoten is opgenomen in het politiereglement.

CO-preventie behoort ook tot de voorwaarden om een Kotlabel te verkrijgen. Studentenvoorzieningen bevestigt dat deze koten voorzien zijn van een centrale verwarming i.p.v. een onveilig verwarmingstoestel, waardoor er geen kans is op een CO-vergiftiging.

## Controleer, ventileer, alarmeer en reageer

Het Antigifcentrum organiseert een campagne rond CO-intoxicaties om de kennis en bewustwording rond CO te vergroten. Ze zetten in op vier preventiepijlers: controleren, ventileren, alarmeer en reageren.

Regelmatige controle van verwarmingstoestellen is van groot belang. Laat verwarmingstoestel-

len plaatsen door een erkend techniekier en zorg voor een jaarlijkse inspectie. Zelf kan je de kleur van de vlam controleren. Indien de vlam geel kleurt i.p.v. blauw, duidt dit op een slechte verbranding.

## 'Een CO-melder kan een vals gevoel van veiligheid geven'

Arne Dewaet, brandpreventiecoördinator

Door voldoende aanvoer van frisse lucht en een correcte afvoer van rook krijgt CO geen kans. Zorg voor voldoende natuurlijke toevoer van zuivere lucht en garandeer constante ventilatie in ruimtes met een verwarmingstoestel.

Een CO-melder waarschuwt wanneer de koolstofmonoxide-concentratie in een ruimte te hoog is. Plaats een melder in elke ruimte met een verbrandingstoestel en rookafvoerkanaal. Het blijft belangrijk om toestellen te controleren en de ventilatierichtlijnen niet te negeren. 'Een CO-melder kan een vals gevoel van veiligheid geven, het is maar een bijkomende veiligheidsmaatregel', aldus Dewaet.

Wees in het algemeen aandachtig voor symptomen. Bij een evacuatie zorg je eerst voor je eigen veiligheid. Vervolgens bel je de hulpdiensten via het nummer 112.☎

# Iedereen leest Veto.



## Maar wist je dat ook iedereen eraan kan meewerken?

Veto zoekt schrijvers, tekenaars, fotografen, nalezers, interviewers, moppentappers, videomakers, Tiktokkers... Heb je interesse? Kom eens langs op onze **vergaderingen** (elke donderdag om 20u) in 's-Meiersstraat 5. Of stuur een mailtje naar [veto@veto.be](mailto:veto@veto.be).

# Cultureel eetgoed



## Azerbeidzjan: Qutab

'Cultureel eetgoed' brengt gerechten van over heel de wereld naar je kotkeuken. Met dit recept tover je in een oogwenk Azerbeidzjaans streetfood op je bord.

tekst: Freya Caris  
beelden: Lore Meesters

### Ingrediënten

#### voor het deeg:

- 500 gram bloem
- twee glazen lauwwater
- een ei

#### voor de vulling:

- 500 gram lams- of rundergehakt
- twee witte uien
- twee teentjes look
- een chilipeper
- kruiden: peper en zout, sumak, venkelzaad, komijn, lookpoeder en korianderpoeder

#### voor de garnituur:

- (Turkse) yoghurt
- lookpoeder
- verse koriander
- granaatappelpitjes
- sumak

Ignace Ismayilov woont in België sinds hij vier jaar oud is, maar probeert elk jaar op bezoek te gaan in zijn thuisland. Hij stelt ons qutab voor, een traditioneel soort flatbread dat bereid wordt met lamsvlees, ui en koriander. Er bestaan ook veel andere varianten van het gerecht, bijvoorbeeld met kaas en kruiden.

Veel van de traditionele ingrediënten zijn echter niet gemakkelijk te verkrijgen in Leuven, daarom is dit simpele recept een aanrader. Toch zijn de gekozen ingrediënten niet willekeurig: het gebruik van lamsvlees wordt in Azerbeidzjan bijvoorbeeld gezien als een teken van respect voor je gasten. Varkensvlees wordt er helemaal niet gegeten, aangezien het land voor het grootste deel islamitisch is.

Voor dit recept, maar ook als je gewoon op zoek bent naar nieuwe smaken, raad Ignace aan om zeker een kijkje te nemen in ALTAJ Supermarket aan de Vaart.

Een Azerbeidzjaanse maaltijd bestaat gewoonlijk uit verschillende mezzes. Typische smaken zijn granaatappel, saffraan en sumak, een kruid gemaakt van gedroogde sumak-besjes. Qutab wordt in Azerbeidzjan gewoonlijk als streetfood gegeten. 'Meestal kopen we dit ergens in een bazaar of op een lokale markt als je onderweg bent', vertelt Ignace.☺



### Bereiding

1. Meng het water met het ei in een grote kom.
2. Voeg de bloem toe tot het deeg niet meer plakkerig is, maar elastisch.
3. Laat het deeg rusten terwijl je het vlees bereidt.
4. Snij de uien, look, peper en koriander fijn en meng het onder het gehakt.
5. Voeg zoveel kruiden toe als je wilt.
6. Verdeel het deeg in balletjes van ongeveer vijf centimeter.
7. Rol elk balletje zo dun mogelijk uit, verspreid een deel van het vlees over de helft en vouw hem dan in tweeën, zodat je een maanvorm krijgt.
8. Bak de qutab in de pan met ghee, boter of olie tot hij bubbels krijgt en aan beide kanten goudbruin is.
9. Bereid de saus door lookpoeder of verse look toe te voegen aan de yoghurt.
10. Garneer de qutab met de yoghurtsaus, granaatappelpitjes en verse koriander.
11. Serveer er eventueel een slaatje bij met tomaat, komkommer, rode ui, koriander en sumak.

## strip



© Bernard Tant

@bernardtant

Wil jij je strips ook tentoonstellen in *Veto*? Stuur een berichtje naar [strip@veto.be](mailto:strip@veto.be)



## Gevierendeeld: Op zoek naar een eigen identiteit met Boran Verstraete

In 'Gevierendeeld' vieren we de kunst, maar vooral ook de kunststudenten. Ze vertellen over hun creatieve carrière en inspiratiebronnen. Boran Verstraete, student Vrije Kunsten, zoekt en toont zichzelf.

tekst: Emma Devillé

beelden: Kasper Nollet, Tess Vankeyenberg en Boran Verstraete

Na een wandeling door het doolhof aan mini-ateliers van de studenten Vrije Kunsten ontdekken we het hoekje van Boran Verstraete (20). Die zit ondertussen in hun derde bachelor en is al jaren geboeid door de kunsten. Nu slaat die een persoonlijke weg in.

Op dit moment is hun favoriete techniek om te werken met batikdoeken. Batikken is een traditionele Indonesische manier om design op textiel te zetten. Normaal worden de doeken dan als klederdracht gebruikt, maar bij Boran worden ze kunst.

### Verlangen naar Indonesië

'Mijn mama komt van Indonesië, maar is geadopteerd. Ikzelf ben ook gewoon hier opgegroeid. We kennen de familie daar wel, maar dat blijft toch veraf. Met batikdoeken probeer ik contact te zoeken met deze Indonesische kant van mij.'

Boran probeert sinds kort het spectrum en de mogelijkheden van batikken open te trekken door ook fotografie toe te voegen aan de doeken. Zo geeft die een hedendaagse twist aan deze techniek en kunstvorm. Het is een medium waarin die nog zoekende is, maar integreren doet die het zeker al. In Borans werk krijgt batik een extra dimensie.

Verder wil Boran de draagbaarheid van de doeken onderzoeken. Traditioneel worden ze gedragen op lichamen, maar nu wil die ontdekken wat er voor het doek allemaal als 'lichaam' kan fungeren en hoe ver je daarin kan gaan. 'Ik wil nu graag werken met constructies en zien hoe de doeken daarmee omgaan.'



Nast het werk met batikdoeken in de opleiding experimenteert Boran graag met make-up. Het is een vorm van zelfexpressie die in vraag stelt wat je meest expliciete zelf is: de mens met make-up of die zonder? Toch ontdekte Boran al in het KSO dat die geen make-up of een andere toegepaste kunstvorm zou kunnen studeren. Dat is niet voor hen weggelegd.

### Wie niet horen wil, moet kijken

Doordat die in het middelbaar al voor kunst had gekozen, was de keuze voor hoger kunstonderwijs niet onverwacht. 'Naar Sint-Lukas komen was logisch, aangezien ik sinds het vierde middelbaar al in Hasselt in het KSO zat. Samen met mijn beste vriendin waren we toen naar de infodag geweest en besloten dat we genoeg hadden gehad van ASO.'

### 'Mijn kunst is visueel best wel sterk. Ik denk niet dat je er per se uitleg bij nodig hebt'

Boran droomt ervan om de master Vrije Kunsten in Londen of aan een Franstalige school te volgen. Daarna zou die graag hun kunst op zoveel mogelijk plekken tentoonstellen, om zo hun kunst en bijgevolg zichzelf te laten zien. 'Ik denk dat mijn kunst visueel best wel sterk is en dat je er niet per se een uitleg bij nodig hebt. Het belangrijkste is voor mij niet om gehoord te worden. Ik word liever gezien.'

Dat is een verlangen dat consequent terugkomt in hun werk. De kunst die Boran produceert is dus altijd persoonlijk en heeft als hoofddoel om zichzelf weer te geven. In het maakproces probeert die dan ook zichzelf beter te leren kennen.

Andere terugkerende thema's zijn queer-ness en de zoektocht naar een connectie met hun Indonesische achtergrond. Onderwerpen die Boran tot Boran maken. ☺

## Vier op een rij

We vragen de student om zichzelf te vierendelen: niets lugubers, geen zorgen. In plaats van om een ledemaat vragen we om een kunstwerk dat van invloed was op de creatieve carrière van het individu. Deze kunstenaars lieten een blijvende indruk na op Boran Verstraete.

tekst: Emma Devillé

beeld: Freya Caris

**Het eerste werk dat je een fascinatie gaf voor je veld:** 'De Indonesische schaduwpoppen die ik in het Museum Kunst en Geschiedenis in Brussel zag, *triggerden* me om met batikdoeken te werken. Die poppen worden gebruikt in het traditionele theater. De maskers die ze dragen geven me veel inspiratie voor make-up.'

'Op een breder niveau gaven de werken en het leven van Andy Warhol me dan weer een grote interesse in de kunsten in het algemeen.'

© Tropenmuseum

**Een werk dat je tegenwoordig inspireert:** 'Een tijdje terug heb ik Parma Ham ontmoet, een Londense kunstenaar-dj. Die stelt graag het concept gender in vraag in hun werk. Onlangs maakte die de werkreeks *Nulla* waarin die seksspeeltjes maakt die er heel eng uitzien en totaal niet functioneel zijn, of toch niet op een veilige manier. Dat inspireert me, zeker de niet-functionaliteit van dingen.'

'Ik probeer dat idee door te trekken naar mijn eigen werk door mijn batikdoeken niet als klederdracht te gebruiken, maar als kunst die moet ophangen. Zo verdwijnt de functionaliteit ervan ook. Of wat met een werk dat gedragen zou moeten worden, maar dat niet wordt?'

© Parma Ham en Salvia

**Een werk waar je echt naar opkijkt:** 'Dan moet ik het oeuvre van Stéphane Mandelbaum vermelden. Hij was een Belgische tekenaar die interesse toonde in de nachtwereld en de onderbuik van het Brusselse stadsleven; zo tekende hij onder andere prostituees. Zijn gebruikte medium was potlood met tekst errond.'

'De werken zijn best agressief en visueel interessant. Zelf ben ik totaal geen agressief persoon, maar toch roepen deze werken iets bij me op. Daarnaast heeft hij een zeer boeiend leven gehad, hij was verbonden met bendes die kunst stalen en hij is uiteindelijk ook vermoord.'

© Stéphane Mandelbaum (Museum MMK Für Moderne Kunst)

### Het werk waarmee je een leek tot je veld zou introduceren:

'Fotografie Cindy Sherman maakte recent *Clown Series*, een reeks waarin ze zichzelf centraal stelt als clown. In het algemeen speelt de kunstenaar in haar oeuvre met haar eigen identiteit en die verliest ze dan, of juist niet. 'Ik denk dat fotografie een best toegankelijk medium kan zijn voor veel mensen. Veel van haar werk is ook gedigitaliseerd en staat gewoon op Instagram. Je kan het dus heel snel vinden en ontdekken.'

© Cindy Sherman



# In de schaduw van mijn hart

Op de tweede donderdag van november wandelde ik tussen de gekerfde populieren van het vergeten park. Mijn schaduw kleurde geel over de dorre bladeren en kronkelde in de modderige plassen. Het afbladerende zonlicht gleed zorgvuldig langs de silhouetten van koppels heen die het park opzochten na maanden van vergetelheid, hand in hand. Met hoog opgezette kraag hoorde ik ze keuvelen over de herfst en hoe ze beloftes maakten die enkel geliefden waarlijk durven uitspreken. Ik luisterde ernaar en wentelde me om in de herinneringen aan een vervlogen tijd met haar.

Toen beroerde iets mijn hart, als een steentje over stil water. Het sprong meerdere keren op tot diep in mijn borst en liet een spoor van rimpels achter. Als een dolkstoot van een verloren liefde die me nu werd toegebracht, na al die tijd.

Het was bijna negen maanden geleden dat ik haar voor het laatst had gesproken. Daarom schreef ik het voorval niet toe aan de geslepenheid van een herinnering, maar aan een ongelukkige samenloop van toevalligheden in dat godvergeten park. Voor de rest van de namiddag hechtte ik er weinig belang aan. Na enkele uren bedankte ik de koppels voor hun schoonheid, stak mijn handen diep in mijn zakken en vertrok terug naar huis. Maar toen ik langs de stadspoorten liep, kwam het steentje terug. Deze keer hard en koud. Het botste tegen de wand van mijn hart, verloor al zijn kracht en zonk als een metalen kei.

Op dat eigenste moment voelde ik hoe het bloed achter mijn ogen met doffe slagen klopte. Mijn hart keerde in mijn borst, zette zich uit en kromp terug. Dat herhaalde het enkele keren, terwijl ik op adem kwam in het schemerlicht en de fantoompijn trotseerde. Uiteindelijk wist het het steentje te lokaliseren in het slib van een herinnering, maar ik gaf niet toe aan de mogelijkheid haar nog te missen, en bleef

het wijten aan een ongelukkig toeval. Ik zette mijn weg verder naar huis, maar bij elke stap kwam ik terug in die prangende pijn van mijn borst terecht.

Deze avond in november was niet anders dan de andere nachten, alleen een beetje kouder en stiller. Eenmaal thuis sloop ik naar mijn kamer en achter mijn bureau dacht ik na over de pijn die ik had gevoeld. Ik knipte mijn schrijflamp aan en daalde af in gedachten, op zoek naar de juiste prognose. Het licht droop als een laag warme olie over de duisternis heen en tekende een strakke lijn door de kamer die mijn bureaulade zorgvuldig opensneed. Ik trok de lade open en zag voor het eerst de verzameling brieven gebundeld met rood lint terug, na negen maanden van onverschilligheid. Ik las ze één voor één, en liet de verwoestende kracht van de tijd door mijn hart razen.

Er was een brief waar mijn blik lang op rustte. 'De brief van een jaar', zo was hij gesigneerd. Een passage verklaarde mijn plotse aanval in het met herfst doordrenkte park.

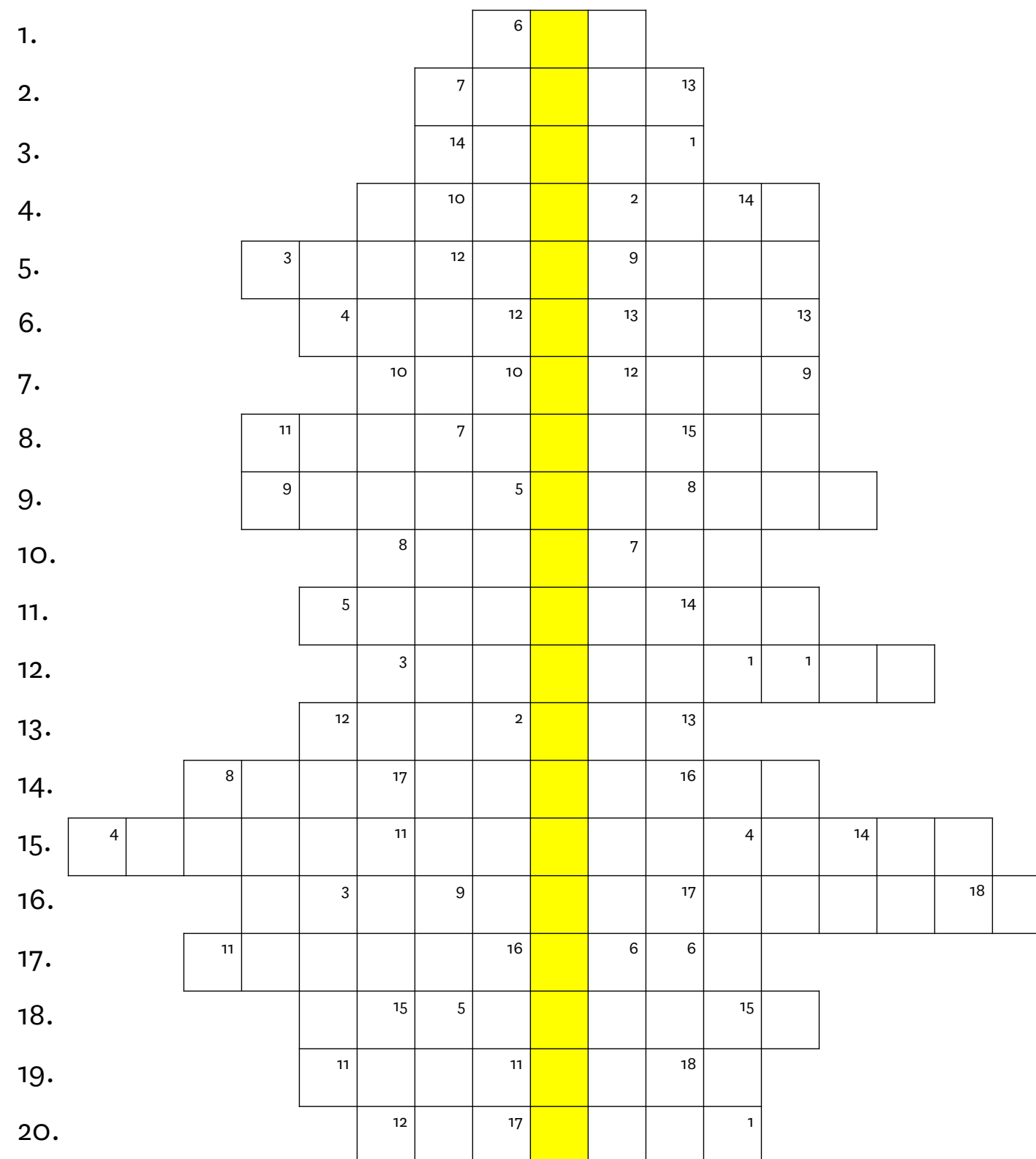
*'... Het schrijven liet me meanderen in het mooiste vertoon van de liefde: een brief recht uit het hart. Nu kijk ik je aan doorheen de storm van een nieuwe herfst. Bladeren moeten hoe dan ook vallen na een jaar; dat is een wetmatigheid van de tijd waar geen enkel koppel aan ontsnapt ...'*

Ik herlas de brief meerdere malen, schoof hem voorzichtig terug in zijn envelop en doofde het licht. De duisternis ontdeed zich van zijn ballingschap en ritselde door de brieven heen. 'Vier seizoenen lang heb ik je graag gezien' fluisterde ik, waarop ikzelf een herinnering keilde over het stille water. Maar er gebeurde niets noemenswaardig.

Ik legde me te rusten op mijn bed. Langs het raam dreef een maanloze nacht zonder wolken, wat de koude verklaarde, maar niet het gure voorgevoel van een naderend onweer. Ik sloot mijn ogen, ademde de nachtlucht in en besloot te slapen. Plots hoorde ik een zacht getik diep in mijn borst. In de regen zag ik mezelf samen met haar, onze broek opgetrokken tot de knieën in het oeverloze meer, met glanzende keien in de hand. Vervolgens viel ik in een diepe, droomloze slaap. ☺



# SJARELS CRYPTO



## OPGAVE

1. Lyrische meisjesnaam (3) 2. Meisjesvis (5) 3. Insect op wielen (5) 4. Zo nerveus als een raspaard (8) 5. Zo wordt een paling vader (10) 6. Knappe luchtstroom (9) 7. Barbie (8) 8. Goedkope luchtvaartmaatschappij (10) 9. Vakkundige looier (11) 10. Rijzende pier (7) 11. Ongedierte in de eetzaal (9) 12. Willy de orka en Flipper de dolfijn (10) 13. Kookgerei zonder oren (7) 14. Plantensteler (11) 15. Daar kijkt een glutenintolerante bruid niet naar uit (16) 16. Red onze gravin, gij brutale idiote vlegel! (14) 17. Zuivelarmada (10) 18. Het rooien van lichtbronnen (9) 19. Oud vrouwtje in het woud (8) 20. Ongeduldige muzikant (7)



# COP27 dreigt op een fata morgana uit te draaien

Doordat internationale klimaatactivisten bewust wegblijven en veel Afrikaanse activisten geen toegang krijgen, mist de eerste Afrikaanse klimaatconferentie haar doel.

tekst: [Wolf France](#)  
illustratie: [Emma Nollet](#)

Gaan of niet gaan? Niet de beslissingen die op tafel liggen, maar of we al dan niet aanwezig moeten zijn op de klimaatconferentie in Sharm-El-Sheikh (COP27) lijkt de meeste stemmen te beroeren. Dat is een kwalijk feit aangezien de klimaatcrisis in recordtempo dreigt te escaleren en de tijd om de transitie naar een duurzame economie in een stroomversnelling te brengen, snel slinkt. De oplossing is niet om de vraag naar al dan niet gaan te negeren, maar om ervoor te zorgen dat ze voor de komende edities irrelevant is.

Sharm-El-Sheikh is een resort voor buitenlandse toeristen in het zuiden van de Sinaï-woestijn. De stad ligt een autorit van ruim 500 km van Egyptes hoofdstad Caïro verwijderd en is in de praktijk bijna alleen bereikbaar met het vliegtuig. Die keuze was uiteraard niet toevallig. De conferentie biedt publiciteitsmogelijkheden voor het land, maar president al-Sisi is de activisten en journalisten liever kwijt dan rijk. Zijn regime wordt gekenmerkt door mensenrechtenschendingen en neemt het niet zo nauw met de vrijheid van demonstratie.

**Activisten en journalisten, in het bijzonder uit gebieden die reeds getroffen worden door de klimaatcrisis, moeten massaal aanwezig kunnen zijn**

Aan de vooravond van COP27 dikte het lijstje van thuisblijvers dan ook steeds verder aan. Activisten als Anuna De Wever en Greta Thunberg gaven aan uit protest weg te blijven en ook Vlaams minister van Energie Zuhal Demir stuurde haar kat. De meeste redenen die ze daarvoor aanhalen, kunnen ook bij mij op begrip rekenen, maar door hun bewuste afwezigheid slinkt ook de marge voor succes. In het geval van Zuhal Demir lijkt het bovendien eerder een schijnmanoeuvre om haar gebrek aan ambitie te verbergen.

Ook journalisten zijn in kleinere getale aanwezig dan bij de vorige conferentie in het Schotse Glasgow. Openbare omroepen sturen kleinere redacties en onafhankelijke journalisten laten de conferentie vaker links liggen dan in Glasgow het geval was. Net dat raakt een gevoelige snaar. Onafhankelijke journalistiek maakt een inherent onderdeel uit van het democratische proces dat de COP zou moeten zijn.

De COP is namelijk meer dan wat er op de conferentie tussen wereldleiders beslist wordt. Het is een jaarlijks terugkerend evenement waar de klimaatbeweging de kans krijgt om regeringsleiders ter verantwoording te roepen. Zonder voldoende

journalisten om die stemmen een platform te geven, blijft het ironisch genoeg bij preken in de woestijn.

Dat betekent echter niet dat conferenties als de COP voortaan enkel door westerse landen mogen georganiseerd worden. De klimaatcrisis is een wereldwijd probleem en heeft een wereldwijde aanpak nodig. Er moet wel gezorgd worden dat activisten en journalisten, in het bijzonder uit gebieden die reeds getroffen worden door de klimaatcrisis, massaal aanwezig kunnen zijn. Het is lovenswaardig dat elk continent op zijn beurt de kans krijgt het jaarlijks verhuizende klimaatcircus te ontvangen, maar dat mag niet ten koste gaan van de aanpak van de crisis.

Bovendien is een Egyptische COP niet per se in het voordeel van Afrikaanse activisten. Zo is het voor Egyptenaren zeer moeilijk om naar de conferentie af te reizen. Ook andere Afrikaanse activisten zijn al tegengehouden op de luchthaven door Egyptische security en werden toegang tot de COP ontzegd.

In de aanloop naar COP27 werd deze conferentie nog in de markt gezet als de 'Afrikaanse COP' waar de gevolgen van klimaatverandering voor dat continent eindelijk centraal zouden

staan. Om die belofte waar te maken is de aanwezigheid van Afrikaanse activisten belangrijker dan het continent waar het plaatsvindt. Degene die het meest getroffen worden door de klimaatcrisis moeten namelijk gehoord worden wanneer hun leven letterlijk op het spel staat.

Volgend jaar valt de beurt aan Azië en wordt de conferentie in de Verenigde Arabische Emiraten georganiseerd. Die locatie is eveneens een doorn in het oog van de klimaatbeweging. Het land is als lid van het OPEC-kartel (de organisatie van olie-exporterende landen) mee verantwoordelijk voor het in stand houden van onze olieverslaving en maakt geen tot weinig aanstalten om daarmee op te houden. Daarnaast respecteert het land evenmin politieke vrijheden. Activisten worden er nog regelmatig gearresteerd.

Locaties als Sharm-El-Sheikh en Dubai staan in schril contrast met wereldsteden als Parijs, Kyoto en Kopenhagen waar de belangrijkste stappen gezet zijn. Als student-journalist en klimaatactivist baart deze tendens me ontzettende zorgen. Het klimaat is te belangrijk om af te laten hangen van landen op zoek naar een opgeschoonde reputatie.☹

KU LEUVEN



Herstel  
zelf je  
fiets!

Vind al het gereedschap  
en gratis ondersteuning  
in het DIY Fietsatelier

Minderbroedersstraat 50, 3000 Leuven  
Ma > Don: 9.30 – 17 uur • Vrij: 9.30 – 13.30 uur

Meer info op [kuleuven.be/mobiliteit](https://kuleuven.be/mobiliteit)  
Of scan de QR-code en maak meteen een afspraak



# 'Wanneer wrede gebeurtenissen zich aan je opdringen, kijk je anders naar het leven'

In 'Het Schaarse licht' keert schrijfster Nino Haratischwili terug naar het woelige Georgië van de jaren 90, een periode die haar niet loslaat. Ze schreef het verhaal dat ze altijd al wou vertellen.

tekst: [Joanna Wils](#) en [Xhoanna Memçaj](#)  
beelden: [G2 Baraniak](#) en [Emma Nollet](#)

In het familie-epos *Het achtste leven* (voor *Brilka*) volgde Nino Haratischwili een Georgische familie doorheen de turbulente twintigste eeuw. Ze had aanvankelijk de intentie om op de jaren 90 te focussen, maar besepte al snel dat die jaren het resultaat waren van al wat vooraf ging. In haar recentste roman, *Het Schaarse licht*, keert de Georgische schrijfster terug naar haar geboorteland. Ditmaal focust ze wel op de roerige jaren 90, een periode die ze zelf heeft beleefd.

Het boek volgt vier vriendinnen tijdens de rellen en anarchie die volgden op de afscheuring van de Sovjet-Unie. Drie van hen komen elkaar jaren later tegen op een tentoonstelling in de Bozar. Dat ontketent een stroom aan herinneringen die de personages misschien liever niet hadden herbeleefd.

## 'Het moest wel emotioneel zijn, anders kon ik beter een geschiedenisboek schrijven'

Zelf was Haratischwili zes jaar oud toen Georgië zich afscheurde. 'Ik herinner mij weinig van de Sovjet-Unie, maar alle rellen en de chaos die volgden, herinner ik mij wel. Al wat na die onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden, heeft een grote invloed gehad op mijn leven.'

**'Het schaarse licht' speelt zich af rond de tijd waarin u opgroeide. Heeft u uit uw eigen herinneringen geput voor het boek?'**

**Nino Haratischwili:** 'Grote delen die in het boek worden beschreven, zijn aspecten die ik me goed herinner. In tegenstelling tot mijn vorige boeken heb ik weinig interviews moeten afnemen voor *Het schaarse licht*. De historische achtergrond is dus waargebeurd, maar het verhaal is fictief. Ik was zelf heel jong en was mij niet helemaal bewust van mijn omgeving. De personages hebben minder geluk: zij zijn ouder.'

**Uw eerste roman ging ook over Georgië, uw tweede ging over het Russische geweld in Tsjetsjenië: Russisch imperialisme is een terugkerend onderwerp.**

'Het is een heel persoonlijke kwestie: mijn levensloop is gevormd door al die problemen. De rellen en politieke instabiliteit van Georgië hadden een enorme impact, en ook nu blijven de problemen voortduren.'

'Alles wat nu in Oekraïne gebeurt, maar ook andere gebeurtenissen van de afgelopen twintig jaar, kunnen we terugvoeren naar hetzelfde probleem. Die kwesties hebben mijn leven beïnvloed, net als de levens van vele andere personen die in bepaalde regio's wonen.'

'Het is dus niet zomaar een gegeven waar ik op het nieuws iets over hoor; het is een persoonlijke zaak die voortdurend in mijn gedachten zit.'

## Angst en verraad

**U schrijft onverbiddelijk over onderwerpen als verlies, angst, dood, pijn en verraad. Dat zijn allemaal zware onderwerpen die gepaard gaan met hevige emoties. Zijn ze onmiskenbaar deel van de geschiedenis van die landen?**

'Die pijnlijke gevoelens heb ik niet uitgevonden: ze kwamen bovendrijven tijdens mijn onderzoek en de gesprekken die ik gevoerd heb voor mijn eerste boek. Ik wou mij er niet gemakkelijk van af maken: om de geschiedenis eer aan te doen moest ik mij in die emoties verdiepen.'

'Op basis daarvan heb ik geprobeerd om een gepaste schrijfstijl te ontwikkelen. Het moest wel emotioneel zijn, anders kon ik beter een geschiedenisboek schrijven. Ik heb geprobeerd om mijn personages te 'kleuren', om zo de wereld in hen te weerspiegelen.'

**Was het zwaar om u in die emoties te verdiepen?**

'Af en toe wel, maar na jaren ervaring heb ik een gepaste manier gevonden. Je moet een dui-

delijke lijn trekken tussen het schrijfproces en het dagelijkse leven. Tijdens het schrijven moet je je openstellen voor de emoties en meeleven met de personages, maar telkens wanneer ik stopte met schrijven, sloot ik de deur en liet ik die emoties los. Dat is noodzakelijk om je eigen leven verder te zetten.'

**Voor uw laatste boek heeft u zich vooral op eigen herinneringen gebaseerd. Hoe liep dat schrijfproces?**

'Het was een heel persoonlijke beleving. Ik wou dat verhaal al heel lang schrijven om Georgië in de jaren 90 in de schijnwerpers te plaatsen. Omdat het zo'n ingewikkelde geschiedenis is, heb ik lange tijd naar de juiste aanpak gezocht. Ik wou de gepaste toon en structuur vinden.'

## 'Ik ben verliefd geworden op Brussel'

'Eens ik een aanpak had gevonden, was het schrijfproces niet zo moeilijk meer. Ik voelde zelfs een soort opluchting toen het verhaal voltooid was. Ik had het gevoel dat het belangrijk was om mijn verleden op een gepaste manier te analyseren zonder al te emotioneel te worden of me erin te verliezen. Ik had wat afstand nodig om erover te kunnen schrijven; na al die jaren is dat uiteindelijk gelukt.'

## Bruxelles, ma belle

**U woont intussen in Duitsland. Geografisch was er dus ook afstand tussen u en uw verhaal.**

'Ik ben naar Berlijn verhuisd toen ik twintig was en woon er tot op de dag van vandaag. Elders verblijven biedt je nieuwe perspectieven om situaties te benaderen. Wanneer je je in het middelpunt van een situatie bevindt, is je gezichtsveld heel eng. Eenmaal je jezelf verwijderd uit een situatie, kan je die vanuit meerdere invalshoeken bekijken.



NAVRAAG

Je kan de situatie overschouwen als een camera. Maar daar betaal je wel een prijs voor: je bent geen onderdeel meer van het verhaal.'

**U schrijft ook niet in het Georgisch, hoewel dat uw moedertaal is. Was het een bewuste keuze om in het Duits te schrijven?**

'Aanvankelijk was het omwille van praktische overwegingen. Ik heb in het Duits gestudeerd en sprak min of meer vloeiend Duits toen ik naar Berlijn verhuisde. Daar wilde ik een theaterstuk opvoeren. Dat heb ik dan in het Duits geschreven zodat ik het achteraf niet meer zou moeten vertalen.'

'Het Duits beviel mij wel: ik had het gevoel dat ik meer met de taal kon spelen omdat het mijn moedertaal niet was. Het schept ook weer afstand tussen mij en het verhaal, wat helpt om het te vertellen.'

## 'De personages worden geconfronteerd met een geschiedenis die ze zich niet willen herinneren'

'Des te langer ik in het Duits schrijf, des te moeilijker het wordt om terug te keren naar het Georgisch. Misschien is het ook omdat ik in Duitsland woon. Als ik naar Georgië was teruggekeerd, was ik waarschijnlijk weer in mijn moedertaal beginnen schrijven.'

**'Het Achtste Leven (voor Brilka)' beslaat meer dan duizend pagina's. Uw meest recente roman is een klepper van bijna achthonderd pagina's. Hoe lang schrijft u aan zulke boeken?**

'Aan mijn eerste boek heb ik vier jaar geschreven. Voor dit laatste boek heb ik drie jaar nodig gehad, maar in de tussentijd zijn er wel onderbrekingen geweest. Zo is mijn tweede dochter in die periode geboren. Dat was moeilijk, aangezien ik graag doorwerk en afmaak waaraan ik begin.'

'Een groot deel van het verhaal heb ik in Brussel geschreven tijdens een residentie van Passa Porta. Ik was hier in de lente: iedereen zat buiten, de zon scheen...'

**Is zo het idee ontstaan om de personages elkaar te laten ontmoeten in Brussel?**

'Ja, ik was werkelijk verliefd geworden op de stad. De sfeer was aangenaam en ontspannen. Ik heb daar veel ontdekt en gewandeld. Toen kwam het idee: "Waarom niet Brussel?"'

'Ik zocht een reden om de de personages elkaar in het heden te laten ontmoeten. "Waarom zouden ze elkaar opnieuw ontmoeten? Waarom herinneren ze zich zaken die ze liever vergeten waren?" Zo kwam ik op het idee van een tentoonstelling. In de Bozar worden de personages gedwongen om te kijken naar foto's waar ze deel van uitmaken. De personages worden geconfronteerd met een geschiedenis die ze zich niet willen herinneren: ze kunnen niet wegvlugten.'

**In uw vorige romans speelden tijdsprongen ook steeds een belangrijke rol. Hoe belangrijk vond u het om het heden een rol te geven in een boek dat zich voornamelijk in het verleden afspeelt?**

'Het is belangrijk om dezelfde reden dat ik zelf tijd nodig had om het verhaal te schrijven: voor zulke gebeurtenissen heb je afstand nodig.'

## 'We hebben nood hebben aan verhalen vanuit het perspectief van vrouwen'

'Er moet tijd verstrijken voor je kan beseffen wat er is gebeurd, wat het betekende en waarom mensen handelden zoals ze deden. De personages kunnen pas later over de gebeurtenissen praten. Ik had enkel een reden nodig om hen in het heden te laten praten: dat werd dan de tentoonstelling in de Bozar in Brussel.'

### Noodlot en schuld

**Uw eerste roman bevat een vleugje magisch realisme. Telkens wanneer iemand volgens een geheim recept een verslavend lekkere chocoladedrank bereidt, dreigt er onheil. Wat was het idee erachter?**

'Het chocoladedrankje symboliseert een soort noodlot of voorbestemdheid. Toen ik met mensen sprak over de geschiedenis en zelf over het Sov-

jet-regime las, ontdekte ik dat veel mensen zulke ideeën koesterden. Het dictatoriaal bewind in de Sovjet-Unie dwong mensen om hun leven op een bepaalde manier te leiden. Het is gemakkelijker om daarmee om te gaan als je gelooft dat je leven door een hogere instantie wordt bepaald: door God, Stalin of de Communistische Partij.'

'Het is echt een manier van overleven: als je probeert om je eigen geluk te vinden en je eigen leven te creëren in zulke omstandigheden, dan word je gek, want alles werd van buitenaf bepaald. Wanneer zulke wrede gebeurtenissen zich aan je opdringen, kijk je anders naar het leven dan mensen met een vrij leven. De chocoladedrank liep als een rode draad doorheen het boek om die kwestie van het noodlot te symboliseren.'

**De meeste personages die lijden onder hun lot zijn vrouwen. Was het een bewuste keuze om te focussen op vrouwelijke personages?**

'Ja, die keuze heb ik bewust gemaakt. In de eerste plaats voelt het natuurlijker aan omdat ik zelf een vrouw ben, maar ik denk in het algemeen dat we nood hebben aan verhalen vanuit het perspectief van vrouwen. De literatuur is verzadigd met mannelijke stemmen en verhaallijnen.'

## 'Een vijfde van Georgië is bezet door Rusland, maar tegelijkertijd ontvangen we vluchtelingen uit hetzelfde land'

'In het bijzonder voor mijn laatste roman was het noodzakelijk om het verhaal vanuit een vrouwelijk perspectief te vertellen, aangezien de achtergrond waartegen het zich afspeelt een duistere en perverse versie van een patriarchale samenleving is. Vrouwen vielen buiten de machtsstructuren, maar werden er wel door getroffen.'

**Een ander element dat opduikt doorheen uw roman is de schuld die mensen thuis voelen voor de immorele handelingen doorheen de dag of uit hun verleden. Ze proberen die zelfs te verbergen, alsof ze verschillende persoonlijkheden hebben.**

'Dat is een prominent fenomeen. Ik heb het zelf niet meegemaakt, maar kan me inbeelden dat mensen bepaalde zaken over hun dag verzwijgen eenmaal ze 's avonds thuis komen. Het fascinerende is dat alle familieleden en vrienden vaak wel op de hoogte zijn van wat die persoon overdag uitspookt of in het verleden heeft gedaan. Natuurlijk weten ze het, maar iedereen liegt en doet alsof ze niet op de hoogte zijn.'

'Uiteindelijk heeft dat een impact op iedereen. Ik kan me niet voorstellen dat je zulke zaken gewoonweg negeert en handelt alsof alles in orde is. Het moet wel iets doen met mensen, aangezien er toch een sprankel geweten of ethiek op je 'deur' bonkt. Maar misschien word je er na verschillende jaren wel beter in om zulke gevoelens te negeren.'

### Tolstoj uit Tbilisi

**Hoe is uw band met Georgië momenteel?**

'Ik ben nog maar net terug uit Tbilisi (*de hoofdstad van Georgië, red.*) waar ik de premières voor mijn theaterproductie heb geleid. Het grootste deel van mijn tijd breng ik in Berlijn door, maar ik probeer zo veel als ik kan naar Georgië te gaan. Ook wanneer ik in Duitsland verblijf, sta ik in contact met vrienden uit Georgië. Ik leef tussen beide werelden in.'

**Intussen zijn veel Russen naar Georgië gevlucht. Hoe voelt dat, nu de geschiedenis nog vers in het geheugen zit van veel Georgiërs?**

'Het is een bizarre situatie. Aan de ene kant is een vijfde van het land bezet door Rusland, aan de andere kant ontvangen we vluchtelingen uit hetzelfde land. Het is niet gemakkelijk om daarmee om te gaan. Niet elke Rus is fan van Poetin, maar evenmin maakt elke Russische toerist onderdeel uit van de oppositie.'

'De geschiedenis is helaas springlevend: het blijft zich herhalen. Eigenlijk is de geschiedenis

nooit opgehouden, het Westen heeft er gewoon geen aandacht aan geschonken. Door de oorlog in Oekraïne is de kwestie weer duidelijker geworden voor het Westen omdat het probleem dichterbij is gekomen. Maar het is niets nieuws onder de zon. De vorige eeuw speelden de kwesties zich af onder een ander regime, maar de afgelopen twintig jaar gebeurde het evenzeer.'

**Om af te sluiten: u wordt vaak vergeleken met de Russische schrijver Leo Tolstoj, aangezien u ook lange romans schrijft waarin u over grote gebeurtenissen schrijft aan de hand van kleine levens. Vindt u dat een eer?**

(Licht) 'Natuurlijk is het een eer, maar ik moet altijd lachen met zulke vergelijkingen. Mensen willen dingen graag categoriseren en schrijvers met elkaar vergelijken, maar uiteraard denk ik er zo niet over. Ik begin niet aan een roman met het idee dat ik zoals Tolstoj wil schrijven. Je kan iemand niet zomaar nadoen; je moet het op je eigen manier doen. Maar het is een compliment dat mensen parallellen zien.' 3

NAVRAAG



## Ontdek Luc Cels, begin in de gevangenis

Gert Verhulst:



Ik vind vijf gekleurde studenten helemaal niet weinig! Mogen we dan niets meer zeggen?!

Controverse bij club die Klimt



'De Kus' niet verkozen als beste schilderij

Marc Hooghe gaat in printshop werken



'Dingen kopiëren, dat ligt mij wel'



## Lastige interviewers ontwijken zoals Luc Sels



1. Wijs de interviewer terecht
2. Steek je hoofd in het zand



## Vlaamse remake van Tarantino in de maak



KU Leugen zit ook op Twitter en Instagram! Vind jij jezelf ook zo onmenselijk grappig? Stuur je mopjes naar onze Facebookpagina of naar kuleugen@veto.be en wie weet blink jij binnenkort op onze pagina's.



**KU LEUVEN**

LEZINGEN | EXPERIMENTEN | WORKSHOPS | WANDELINGEN | WETENSCHAPSCAFÉ'S

# Dag van de Wetenschap

## 27 november

Kom ons bezoeken in Leuven of op de campussen  
in Antwerpen, Brussel, Kortrijk, Geel,  
Gent of Sint-Katelijne-Waver.



Ontdek het volledige programma  
van KU Leuven tijdens  
Dag van de Wetenschap op  
[www.dagvandewetenschap.be/kuleuven](http://www.dagvandewetenschap.be/kuleuven)



Ontdek jezelf. Begin bij de wereld.